

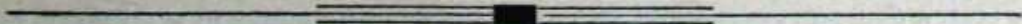
Jaungoikua egiz eta benetan maitetuten dabenai Jesukristo gure Jaunak iru eskintza eder eta pozgarriak egiñ deutez. 1.º *Pater meus diliget eum*: Nire aitak maitetuko dau, eta nire Aitak maitetzen badau ¿zer bildur izan leike?, ¿nok kalte egiñ leikio? Jaungoikua da alguztiduna: berak zaindu eta gordeko dau arerijo guztijetatik, berak emongo deutzo biar daben guztija, aberatsa eta esku zabalekua dalako, berak emongo deutzo emen lufian biotzeko bakia eta atsegiña eta an goijan betiko zoriontasuna. ¡Oh ze zoriontzua da egiz eta biotzez Jaungoikua maite daben gizona!

2.º *Et ad eum veniemus*. Jaungoikua maite daben biotzera Irubatasun Deuna etorriko da: biotza, arimia, zeru biurtuko da, zeruko atsegiñak gozauko dauz, lufagaz eta lufeko gauzakaz aztuko da. Jaungoikua gugaz badago, txerenak gugandik igez egiñgo dau, bakian itxiko deuzku, ez gaitu atzipetuko; onan jaso izan da Deun askogaz, arima on askogaz, eta onan jasoko da gugaz be.

3.º *Et mansionem apud eum faciemus*. Jaungoikua maite daben biotzian Irubatasun Santuak atsedean egiñgo dau, eta bere biotza izango da bizilekurik edefena, elexarik ospatzuena, tronu edo jarlekurik eregijena, eta ixuriko dauz biotzian eskar edo grazirik andijenak, eskaña bizitza onian irauteko, eskafa onomenian auferatuteko, eta eskaña merezimentu andijak irabazteko eta gero zeruan deun andi bat izateko.

Mesede onen jaube egiñ gura badogu, asi gaitian gaurtik Jaungoikua egiz eta biotzez maitatuten, bere esanak, aginduak eta lege guztijak zintzotasun guztijagaz bete daiguzan. Onetarako eskatu Jesukristori goiko laguntasuna, ba geure indar utzaz eziñ bete geinkez ta, eskatu Jesukristori gaurko egunian Apostoluai bialdu eutzen lez Espiritu Deuna, bialdu daigula guri be, bere doez aberastu, bere eskañez indartuta, bere maitasun su gañez sututa, iraun daigun bizitza guztijan bere maitasunian, gero eriotz ostian bere zoriontasunagaz jaubetu gaitian. Alan izan dediña.

(Si se quiere predicar el misterio de la Venida del Espíritu Santo, predíquese la platiquilla que va al fin).

Etorkunde osteko bigaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Ebangelijo santuak gogoratuten deuzkun afarija komuniño santuaren irudija da. Jesukristo berbera da mai santu onetara deituten deuzkuna, bada gura dau bere gorputz eta odolagaz gu alikatutia, gure arimako bizitzia indartutia, sendotutia. Ondo ekijan Jesukristok argalak giñiala, gatxera obenduta gengozala, eta zirikaldi andijak izaten doguzala, bai geure griña gaiztuen aldetik, baita geure arimako arerijuen aldetik be; auxegaitik emon gura izan euzkun sendagari on bat, indartsu bat, eta au ez da besterik Komuniño santua baño.

Jauna arima garbijagaz eta biar dan gertaeriagaz artzen daunak aterako dauz onera eta mesede andijak.

Jauna arima garbijagaz artuten daunak Jesusegaz beragaz bat egiten da, eta au Jesukristok berberak esana da: *Qui manducat meam carnem..... in me manet*. Bat egite au da grazijazkua, maitasunezkoa. Santo Tomas jakitunak irudi bategaz adierazoten dau bat egite au; diño Santuak, zugatz bat mentetan dogunian mentuagaz bat egiten dan lez, alantxe Jauna artuten dogunian Jesusegaz bat egiten gara.

Jauna arima garbijagaz artuten daunak eñesago goituten dauz diabruaren ezetzi edo zirikaldijak, eta baita be griña gaiztuak eta oitura dongak, zergaitik indar andijak emoten deutzezan Jesusek berberak.

Bufuka baten çnor izaten da geijenian garailari? Indar andija daukana. Indargea edo indar gitxikua beti izan oi da azpiratua, goitua. Beraz gu indartuten bagara Jesusen gorputz eta odolagaz, ez gaitu diabruak azpiratuko, ez eta gure griña gaiztuak goituko.

Jauna arima garbijagaz artuten daunak artzen dau zeruko gauzen zaletasuna, Jaunak berak emoten deutzo argitasuna, eta argi onegaz ikusi eta ezagututen dau ze ezerberezak dirian mundu onetako gauza guztijak; argi onegaz ezagututen dau ondasunak eta aberastasunak ez diriala iraunkorak, ezpada aldakorak eta beiño baten galduten dirianak; aukerak eta jolasak eta

atsegiñak une baten bakarik irauten dabela, eta geijenian keska gafaza biotzian itxiten dabela; argi onegaz ezagututen dau ludi onetan ez daguala egizazko zoriontasuna, an goijan baño, eta ara zuzenduten dauz bere alegin eta ardura guztiak.

Jauna arima garbijagaz artzen dauen arimetan ikusi oi-da aldakuntza andija euren izatian eta baita be euren egitadetan. Euren izatian erakusten dabe batutasun andijagua, ez bakarik eleixan, baita be kalia: moduzkotasun geijago berbetan, ibileran, tratu edo artu-emonetan eta osterantzeko gauzetan, ixiltasun geijago euren berbaldijetan, baketzuago agertuten da guztijakaz, prestuago edozeñi on egiteko eta laguntzeko.

Komuniño santua egiñ eban Jesukristok janarija eta edarija lez: *caro mea vere est cibus*; eta janarijak gorputza sendotu eta indartuten daun lez, alantxe komuniñoagaz gure arimia janaritutun da, indartuten da, sendotuten da. Komuniño santuak isiotuten dau gure biotzetan Jaungoikuaren maitasuna, sortuten dau birtutiaganako zaletasuna, geituten dau onerazpen edo deboziñoia eta emoten deuzku betiko zoriontasunaren itxaropen ziurra; alantxe dirauzku Elexa Ama Deunak: *et futuræ gloriæ pignus nobis datur*.

Gaur egunian Jauna artzia zabaldua dago lurbira guztian, baña aldakuntza gitxi ikusten da; oitura edo ekanduetan geituaz dua biotz guztijetan apaindurijarako, jolasetarako eta nasaikerija guztijetarako zaletasuna. Jauna artuten da, baña zelañ artuten da?: batzuek artuten dabe bada-ezpadako konfesiñoa egiñda, arapataka, pentsau barik, gogoratu barik zer artutera doazan eta zetarako artutera doazan; beste batzuek artuten dabe arimia borondatezko pekatu ariñakaz ezainduta eta euretatik garbitu barik; beste batzuek osterata artuten dabe burua eta biotza zorakeriz beteta dabela: apaindurija, jolasa, dantzia dauke goguan, biotzian, aoan... eta onelako Jauna artziak zue onera eta mesede ekañ leije? Janarija ona eta indartzua izan afen, gaijo bati emoten bajako ez deutzo onik egiño, baña ez janarijaren paltaz, ezpada gaijotasunagaitik baño. Beste onenbeste jasoten da Komuniño santuagaz be: janari santua da, zerutik jatxiriko ogija da, indartsua, osasuntzua da, baña artzen da gertaera barik eta arimia gaijo dala, gaijo ekandu gaiztuak daukazalako, eta goitu gura ez dauzalako, gaijo munduko gauzen zaletasun lafegija daukalako, gaijo ikusi-eziñak eta ondasun edo enbidijak daukazalako, eta eurak azpiratuteko ezerbe egiten ez dabelako; eta auxegaitik ez dau fruturik bat be ateraten Komuniño santutik.

Janarijak eta edarijak onik egiten ez dabenian ezagun izaten da gaijotasu-

men bat daukala, eta egiten da alegiña gaijotasuna ezagutu eta biar dirian osageijak artu eta osatuteko.

Beste onenbeste egiñ biar da Jauna artziagaz be. Jauna ainbeste bidar artuagaz ontzen ezipagara, pekatuak gitxituten ezipadogu, birtutiaganako zaletasun geijago ezipadukagu, begira ondo eta astertu ze utsuna, ze palta, ze ekanduak dirian onera au galaerazoten deuzkuna, eta arduraz eta alegiñez azpiratu eragozpen ofek; onantxe Jauna artziak izango dira onurakofak. San Pablo Apostoluak bere denporako kristiñauai zirautzen: *Ideo inter vos multi infirmi et imbeciles et dormiunt multi*: zuben artian gaijo asko dagoz, eta eruak be bai, eta asko ilten dira. ¿Zergatik? Jauna dongaro edo gertaera barik artuten ebelako.

Ea ba, Jauna artzera guazanian pentsau daigun ze artzera guazan, eta uferatu beti mai santura arima garbijagaz, birtutetan auferatuteko intenziñoia-gaz eta Jesusen maitasunian isiotu eta gartuteko gogo bizijagaz, izan ditezan gure Jaun-artziak Jesusen gogokuak eta arimiarentzat onera andikuak, zeñ guztioi opa deutzuedan. Alan izan dedila.

Etorkunde osteko irugaren igandea

(Irakufi edo esan goizpara, eta jafaitu onan):

¡Ze efuki eta samurtasun andija agertzen dau Jesukristok goizparki edo ebangelijo onetan! ¡Ze maitegarri agertzen dan obendi edo pekatarijakgana-ko! Ikusten dau Fariseotafak eta beste onen antzeko gizonak dongaro ezaka eta mormorijetan ebiltazala bera zerga batzaliakaz eta obendi edo pekatari-jakaz batzen zalako eta noxian beñ maikide be jarten zala ikusten ebelako; eta euren dongaro ezanak eta mormorijak osatu eta bide onera ekartiafen entzun dozuezan irudi edo parabola bi ofexek esan ebazan. Jesukristo gure Jauna berak beste aldi baten esan eban lez, artzaiñ ona da, arimen artzaña

da, eta danak maite maite dauz, eta danak zeruratia gura dauz, eta onetara zuzendu ebazan bere ardura guztijak, eta zuzenduten dauz gaur be. Jatxi zan zerutik lufera, pekatarijak salbetiafen. Zeru goyetatik ikusi eban gizona pekatu egiñagaz aldendu zala Jaungoikuagandik eta lau oñian joyala bere galdumendira, au da infernura, eta efukiturik beragaz, jatxi zan lufera, artu eban gizatasuna Birgiña Marijaren sabel garbijan, egiñ zan ume txiki gizon pekatarija uste osuagaz beragana uferatu zediñ: ume batek ez dau iñor bildurtuten, ez ikaratuten; ume batek beraganatuten dauz biotzik gogofenak, biotzik dolofenak, biotzik otzenak; ume bat edozeñek laztanduten dau, ume bati txerra bigun goxuak edozeñek egiten dautzoz; auxegaitik, pekatari guztijak efesago beraganatutiafen, egiñ zan ume txiki. Jaungoikua, bere altzutasun guztijan agertu izan balitz, ¿nor asartuko zan beragana uferatuten?

Gizon guztijak, onak eta zintzoak, gaiztuak eta okerak, dan danak maite ebazalako eta danak salbau gura ebazalako, esan eban beste aldi baten: ez naz on eta zintzoen bila bakañik etofi, baita be gaizto eta okeren bila. Auxegaitik Jesukristo batuten zan donga eta pekatarijakaz be, eta batzuetan euren maikide edo konbidau izaten zan, dan-danak beragandu gura ebazalako, danak salbau eta zeruratu gura ebazalako. Fariseotarak, ikustian Jesus pekatariakaz batzen zala, ez eben au ontzat artuten: uste eben Jesus eurentariko bat zala, edo Jesusek maitiago ebazala pekatarijak zintzoak baño. Baña ez zan olakorik; seme asko dituan amak, eurentariko bat goxotuten bada, besteak baño kutunago eta maitekorago zaindu daroa, eta seme ori sendatzen danean atsegiñ berezia eta poz andia artzen dau; alantxe Jesusek be zintzoak pekatarijak baño maitiago izan afen, gaizto bat damuz onduten danian eta bide onera etorten danian poz andia artuten dau.

Pekatarijak beregandutiafen eta salbetiafen ibili zan Jesukristo iru urtian efirik efi, basefirik basefi, itzaldijak egiten. *Ego sum lux mundi*, zirautzen danai: ni naz munduko argija; niri jafaituten deuztana ez da ilunpetan ibiliko: *qui sequitur me, non ambulat in tenebris*; niri entzun eta nire esanak ziniñstuten dituanak jakingo dau zein dan Jaungoiko egijazkua, zein andijak dirian bere onoidadiak eta zein azken bagia dan bere efukitasuna, eta baita be jakingo dau ni nor nazan, nundik etofi nazan, zetarako etofi nazan eta ze arduratzu neure arloa betetan dodan; niri entzun eta nigan ziniñstuten dabenak jakingo dau gizona zer dan, nundik etofi dan, zetarako daguan ludi onetan eta zein izango dan bere azkena, zorientzua zuzen badabil eta zintzo bere biar-izanak betetan badauz, eta zorigaiztokoa oker ibili eta bere biar-izanakaz

aztuten bada; nigan ziñistuten dabena ez da ilgo betiko eriotziagaz, ezpada biziko da: *qui credit in me... vivet.*

Pekatarijak maite ebazalako eta salbau gura ebazalako ibili zan euren ondoren, artzain on bat ardi galduaren bila ibili oi dan lez. Gure mendijetako artzainak ezagututen dabengan ardi bat paltau dala, zer egiten dabe? Enparauak itxiten dauz eskortan edo lañan, eta an doia, egunaz nai gabaz, euriz nai ateriz, bein aldapan gora, mendiz mendi, basartez basarte, aitzik aitz, gero zulorik zulo, eta sasi-arte guztijak begiraturen dauz... eta idoroten badau ardi galdua, ez dau makilaka astintzen, ezpada samurkiro artzen dau, eskuakaz igortziten dau, eta lepoan arturik lengo bidetatik ziar artaldera eroaten dau. Alantxe ibili zan Jesukristo be bere azkenengo iru urtetan, eririk efi, basefirik basefi, ausuerarik ausuera, pekarijen bila, eta aurkituten ebazanak samurkiro artuten ebazan. Esan beije Samarijako emakuma galduak, Magdalako neskatila galduak eta Zakeo eta beste pekatari askok.

Azkenez, pekatarijak maite ebazalako eta zeruratu gura ebazalako, igaro ebazan oñazerik gogorrenak, samintasunik andijenak, ixuri eban bere sanetako odol guztija, eta emon eban bere bizitzia lotsaririk andijenian, lapur bijen erdijan. Bizitzia galtzia bada maitasunaren ezaugaririk andijena: *Majorem charitatem...*, au be emon eban Jesukristok pekarijen alde.

Eta bizitzako aldijan aia efukioia izan bazan pekatari dongakaz, zgaur zeruan dagoala gitxitu ete da bere gudanako efukitasuna? Ez, kristiñauak, ez. Zerura juanaz ez da gitxitu bere efukitasuna. Juan Ebangelari Deunak dirauzku Jesukristo dala zeruan gure bitarteko altzua, eta berak efegututen deutzola Aitari gugaitik eta pekatari guztijokgaitik: *advocatum habemus apud patrem*; eta bere ototjak indar geijago egin daijue Aitari, agertuten deutzozala bere eskuetako zaurijak esanaz: begira Aita, pekatarijakgaitik artu nebazan zauri onek; efukitu ba eurakaz eta parkatu egijozuz euren irain eta pekatu guztijak. Jesukristok gu pekarijen alde otot egiten dabelako jaristen deuzkuz ainbat eskar edo grazija, zeintzuk bage ez genduke oinkada bat auferatuko zeruko bidian, ez eta jaretxi geure pekatuen parkamena. Gogoratu, ba, safi safi, Jesukristoren pekatarijakganako efukitasuna, euki beragan uste edo konfijantza oso osoa; eta iñozko aldijan argaltasunez pekatuan jausiko bagiña, jagi ariñ eta juan beragana biotz damutuagaz, entzun daizuen bere aotik Magdalenari esan eutzoan itz gozo onexek: *Remittuntur tibi peccata; vade in pace.* Alan izan dedila.

Etorkunde osteko laugarren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Eskutapen arigari bat safatuten dabe Pedro Apostolu Deunaren itzak: «Jauna, gau guztijan ez dogu afaiñtxu bat be artu!» Elexako erakusle jakintzuak dirauzkue gaba eta iluntasuna pekatuaren irudijak diriala, eta pekatupian gagozan bitartian gure egintza guztijak on-onak izan aŕen be ez diriala zeruaren duiñ. Argija itzuli edo amatetan danian iluntasunak inguratuten gabezan lez, bardiñ arimako argija, zein dan eskar edo grazija, galtzen danian, itxuliten danian, pekatuaren iluntasunak inguratuten gabez.

Ilunian gauza asko eziñ leikez egiñ: eziñ leike idatzi, ez irakuri, ez yosi; gauza bat galtzen bada, eziñ leike idoro: argija isiotu biar da, eta bere laguntasunagaz idoro edo topetan da. Bardiñ jasoten da arimako arazuetan be. Pekatua da arimako iluntasuna, eta iluntasun onek ariman diranen artian eziñ lei egiñ zerua irabazteko duiñ dan gauzarik. Grazija da arimako argija: grazija da gure egite on guztijai bizitzia emoten deutzona, eta auxegaitik grazija bage egiten dirian egintza guztijak, berez onak, ez dira zeru duiñak izango. Au Jesukristo gure Jaunak argiro dirauzku: *sine me nihil potestis facere*: ni bage, nire grazi edo laguntasun bage eziñ ziñai ezerbere egiñ, ez oldozkun edo pentsamentu on bat euki, ez gurari eta asmo on bat euki, ez oinkada bat bera onoiemeneko bidian emon, eta aiñ gitxi deuntasuneko mañara igon; geijago ondiño: Jesukristo gure Jaunak dirauzku: matz-adafak matz onduagaz bat egiñik ezpadago eziñ lei matzik emon; bardiñ zuek be zeruko igalirik eziñ emon ziñaike nigaz bat egiñik ezpazagoze: *sicut palmes non potes ferre fructum nisi manseritis in vite, ita et vos, nisi in me manseritis*. Eta ¿zek aldenduten gaitu Jesusengandik? Bakarik oben edo pekatuak. Beraz efukigarriak dira pekatuagaz Jesusegandik aldenduta bizi dirian gizasemiak. Eta onek ¿zeintzuk dira? Ziñiste bagakuak, zinge edo herejiak, zismatikuak, eta osterantzeko gizon dongak; baita be urte luzetan pekatuan bizi dirian kristiñauak eta pekatutik urteteko asmorik ez daukenak; onek guztiok, ba, alperik lan egiten dabe.

Baña pekatuak, zerurako duiñ dirian egite onak galaerazotiaz gañera, le-nago egiñiko on guztija oztu edo ezereztuten deuzku. Daigun kontu gizase-me batek ogei edo berogei urtian Jaungoikuaren aizkidetasunian bizi dala, eta urte luze onetan egunero meza santua entzuten dabela, sañi Jauna artzen dabela, egunero agurtza deuna eta beste otoi eta eginkizun on asko egiten dauzela. ¿Nok zenbatu gizaseme onek irabazi dauzan merezimentuak?, ¿nok adierazo donokijan izango daben zarija?. Baña egiten dau ezaubera osoz pekatu astun bat, pekatu ilgafi bat, eta une beretan merezimentu guztijak eta zeruko sarija galtzen dau. Eta ez uste izan au neure eritxija dala, ez; Jaungoikuak argiro dirauzko Ezekiel igarliaren aoz: *omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur* (c. 18, v. 24): berak egiñiko egite on guztijak ez dira aintzakotzat artuko.

Ara zegaitik Elexako erakusle jakintzuak gizon pekatarija edo pekatuan jausi dana irudituten daben, ondasunez beteriko itxas ontzi bategaz, zeñek itxas-bide zati bat ondo egiñ ondoren, ekatz gogorak artu eta ondatuten daben bere ondasun guztiakaz.

Pekatu astun bat ezagueraz egiten dogunian une beretan jaurten doguz, botetan doguz arimako aberastasun guztijak; lumakade bategaz atzinduten doguz (borrar) ainbeste urtetan zeruko idazkijan idatzi genduzan irabazte guztijak: oinkada txar bategaz galtzen doguz zeruko bidian emoniko oinkada guztiak. ¡Oh ze galtze negargarija! Jeremias igarle deunak galtze au gogoratutian tamalez beterik esaten dau: *manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia ejus*: arerijuak berak gura eban guztiari eskua ezafi deutzo; arimako edertasuna, eñubakotasuna, eskar ugarijak, onoimenak, merezimentuak, zeruko sarija... dana oztu deutzo, danakaz jaubetu izan da: *manum.....*

Baña esan dirian kaltiak asko ezpalira lez, beste andijago bat egiten deutzo pekatuak gizonari. Juan Ebangelarija Deunak diño gizon pekatarija bere arimiaren arerijo biurtuten dala: *qui faciunt peccatum hostes sunt animæ sue*. Arerijua gertuago egon oi-da kalte egiteko mesediak egiteko baño. Pekatuak eragozpenak ipintzen deutzo arimiari, Jaungoikuagana biurtu ez dediñ; pekatuak arimia itxututen dau, bere egoera tristia ezagutu ez daijan eta etofi leikion ondamendija ikusi ez daijan; pekatuak gortuten dau arimia, Jaungoikuaren dei samufa entzun ez daijan; pekatuak mutututen dau arimia, otoirik egiñ ez daijan, autorkuntza on bat egiñ ez daijan; pekatuak lotuten dau arimia, lokafirik gogorlenakaz, bere onerako dan ezertxu be egiñ ez daijan eta pekatuko lupetzetik urten ez daijan. ¡Oh ze egoera eñukigarija dan pekatari-

jarena! Nai leuke pekatutik urten, eta eziñ dau, alde guztijetatik eragozpen andijak aurkituten dauzelako: autorkuntza egitia neke andiko arazua deritxo, eta atzeratuten da; Jauna artziari emakumaren zeregiña deritxo, eta ez da uferatuten altarako mai santura; agurtza deunari eta beste onerazpenai erokerijai lez begiratuten deitze, eta ez dau agorik edegiten; Jaungoikuaren dei samufai ez deitze jaramonik egiten; eta, azkenez, konzientzijako keska gafatzak itoten dauz bere baruan; itz baten esatiaren, dana egiten dau bere kalterako eta biurtuten da bere buruaren etzai, arerijo.

Gogoratu, ba, astiro astiro, elexan zagozenian eta osterantzian, pekatuaren kalte onek, eta argaltasunez pekatuan jausi eta oraindiño pekatuan bazagoze, urten ariñ pekatutik grazijazko egoera eder eta baketzura, osatu edo efemedijau pekatuaren galtze guztijak. Eskatu Jaungoikuari biotz biotzetik eta ziñiste biziATEGAZ, iratzi daijala zuen biotzetan bere bildur santua, bildur onek alderatu zagiezan pekatutik, eta eskabide au apaltasunagaz egiten badeutzazue, entzun eta emongo dau bere aintzarako eta zuen arimen onerako. Alan izan dediña.

Etorkunde osteko bostgaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Asko eta andijak dira Jesukristo gure Jaunak goizpar onetan emoten deuzkuzan ikaskizunak, baña, laburzalia nazalako, gaur bakarik zuzentazunatzaz itz egiño deutzuet. Entzun, ba, gogo onagaz.

¿Zer da zuzentasuna? Zuzentasuna da onomen bat, lokatu eta igitzen gaituana bakotxari beria emotera. Baña bakotxari beria emon al-izateko bakotxari zer zor deutzagun jakiñ biar dogu. Bernardo Deunak diño: Zuzenak

izango bagara, Jaungoikuari, abefijai, gurasoai eta beste lagun eta geide guztiai geure eurakazko zofa zeatz ordaindu bear deutzagula. Jaungoikuari zor deutzagu maitasuna, gurtze, menpetasun eta eskar ona; abefiari zintzotasuna eta maitasuna; gurasuai lastantasuna, lotsia eta laguntasuna; geure ongiliai euren on-egite eta mesedien gomuta eta ordaña; nagusi eta zafagoai menpetasuna, lotsa ta itzala; bardiñai kidetasun eta txera ona; txiro eta bear-tzuei bafiz efukia.

Baita be zuzentasuna da onoinen guztien batza, eta ornitasun oso osoa; zuzentasuna da gauza guztijak ondo eta artez egitia eta biñatutia. Jesukristo gure Jaunak dirauzku, Eskriba ta Fariseoak baño zuzentasun geyago ezpadogu ez gariala zeruan sartuko. ¿Zelakua zan Eskriba ta Fariseotafen zuzentasuna? Azaletikua, mamin bagakua: irudiz bakarik ziran onak, elizkoiak, baña egiz dongak, gaiztuak: euren otoiak, barauak, limosnak eta osterantzeko gauza onak egiten ebezan on eritxiz, ikuslak ontzat euki egiezan, txalotu egiezan, goralduek egiezan. Baña Jesukristok ikusten eban euren biotzeko usteltasuna, eta auxegaitik zematuten ebazan. Gizonak atzipetu edo engañau leikez, ba gizonak azala edo kanpotikua bakarik ikusten dabe; biotza eta biotzian jasoten dana eziñ ikusi leije; auxegaitik epaituten dabe agiri danetik, ikusten danetik; eta ara zegaitik gizonen epaijak ez dirian beti, ez gitxiago be, artezak, zuzenak; safi utz egiten dabe eta dauke ontzat dongia dana, eta dongatzat ona dana. Baña Jaungoikua eziñ iñok atzipetu lei, eziñ iñok sartu leikio guzura egitzat, ustela zindotzat, loija garbitzat; azaluzkerija bizi leike gizartian, baña Jaungoikuaren begijetan ez. Jesukristok Eskriba ta Fariseoak ondo baño obeto ezagututen ebazan, euren biotzeko usteltasuna eta azaluzkerija ikusten ebalako; eta auxegaitik bere itzaldijetan zematuten ebazan itz garatz eta gogof onexekaz: ¡Zuen efukarija, Eskriba ta Fariseo azalutzak, otoi luziak egiñaz alargunen ondasunak iruntziten dozuezalako! ¡Zuen efukarija, edontzi ta efatiluaren azala garbitu ta bafutik afapakeri eta zikinkeriz beterik zagozalako! ¡Zuen efukarija, kanpotik edefak baña bafutik iñen azurez eta zakarkeriz beteriko iñ-obi zurituak dirudidozuelako! Itz garatz onetatik ezagutu zeinke zein gofotagafija dan Jaungoikuaren begijetan azaluzkeri eta on-eritxi utza. ¡Zenbat ez dagoz Kistotafen artian be, Eskriba ta Fariseotafen antzera, on-eritxiz bakarik gauza guztijak egiten dauzenak! Aratu daiguzan egintza batzuk. Urlija dator elexara, eta egotaldi andijak egiten dauz, otoi luziak egiten dauz, autorkuntza eta Jauna artziak be bai. Baña, ¿zegaitik egiten dauz?, Jaungoikuaren naija egitiafen?, bere arimia onoinen-

naz ornidutiafen?, zeruagaz jaubetutiafen?... ¡Ay onan balitz! ¡Ze egite on, deun eta Jaungoikuaren gogokuak! ¡Ze sari andija izango daben! Baña, zoritxarrian, ez da beti, ez gitxiago be, onako gogo edo intenziño zuzenagaz egiten, ezpada on-eritxiz, azalkeriz, ontzat euki dagijen, mesederen bat jariztiafen, an, emen edo beste tokiren baten efesago sartutiafen, empilio bategaz jaubetutiafen. ¡Kristiñauak!, biotzak ikusi al baleitekez, ¡zenbat azaluzkeri, zenbat guzur, zenbat aizunkeri (hipocresía) agertuko litzake!

Berendijak egiten dau limosna bat, karidade bat. Ondo da. Baña ¿zegaitik egiten dau?... premiña bat, estualdi bat osotutiafen, negar samiñak legortutiafen... eta egiten dau ixilik, biotzez, eruki andiz?... ¡Ze egiñtza ona eta Jaungoikozkua! Baña geijenian egiten da paperetan bere izena agertu dediñ, urlija baño gitxiago ez izatiafen, itzunez (compromisos)... Eta ¿zer balio dau Jaungoikuaren begijetan onango goguagaz egiten dan limosniak? Ezerbere ez, ez ebalako emon Jaungoikuaren maitasunez, on-eritxiz baño. (Dígase lo del óbolo de la viuda del Evangelio).

Jesukristo gure Jaunak gura dau gure zuzentasuna izan dediña egijazkua, oso osua, akatz bakua gure oldozkun edo pentsamentuetan, berbetan eta egitada guztijetan; euki daigula beti gogo ona, garbija, zuzena; kanpotik erakutzi daigula biotzetik edo bafutik gariana: ez gaitzala ibili estalkijakaz, izunak (hipócritas) ibili oi-dirian lez, ba, ardi-nafuz jantzi afen, Jaungoikua ez dogu atzipetuko, ez deutzagu iruzur egiño, bere begi zolijak dana argiro ikusten dabelako.

Jesukristo gure Jaunak gura dau izan gaitiala onak biotzez eta egiz, onak bafutik eta kanpotik, onak era guztijetan eta gauza guztijetan, ba gauza batzuetan bakarik onak bagara ez gara onak osuan izango, ezpada erdiz-erdiz, eta onako ontasuna ez dau Jaungoikuak zarituko; esaterako, lagun urkuaren arazuetan eta artu-emonetan ez da asko lagun urkoa maitetutia eta bere bizitzan, osasunian, eukijan eta osterantzian kalterik ez egitia; onezaz gañera opa izan biar deutzagu geure buruari opa deutzaguzan on eta zoriontasun guztijak; eta ez dogu beragaitik dongaro pentsau eta esan biar, ez bere egiñtzak dongaro epaitu, ez berari gorfotua eta ikusi-eziña euki; eta kanpotik ez agertu afen, biotzian onetariko gauzaren bat badaukagu ez gara onak eta zuzenak Jaungoikuaren begijetan izango.

Bardiñ jasoten da beste onoiñen edo birtutetan be. Esaterako, garbitasuna gordetako ez da asko garbija izatia itzetan, berbetan... ez; izan biar dau ariman eta gorputzian, pentsamentuetan, gurarijetan, asmoetan, egitadatan,

begiraunetan da abar; ba garbija izan afen gorputzian eta gorputzeko osotasuna gorde afen, ezainduta badauko arimia eta biotza pentsamentu eta gurari loijakaz, ez da izango garbija Jaungoikuaren begijetan, ez dau garbitasunaren zaririk izango; ara zergaitik diñuan Isidoro Deunak: *Virgo carne, non mente, nullum premium habet in repromissione*. Menpetasunatzaz be beste onenbeste esan giñai: ez da egijaz esanekua, zuzena, gurasuen, nagusijen eta agintarijen esana gogo txafez, nagikeriz, arpegi ilunez egiten dabena, ezpada itxu-itxuan, gogo onez eta zintzotasun guztijakaz egiten dabena baño. ¡Zenbatek betetan dabez aginduak eta egiñ gauzak asafiaren bildufez edo beste gauzaren batgaitik! Onelakuen menpetasuna, otsantasuna, ez da egijazkua, guzufezkua baño, azaluzkerija utza.

Gorotau daigun, ba, guzufezko zuzentasuna, eta maitatu daigun egizkua; gure gauza guztijak egiñ daiguzan zuzen, artez, Jaungoikuak ikusiko bagenduz lez; eskatu onetarako goi-eskafa, ba geure indar utzez eziñ giñai gauza onik egiñ da, eta eskar au ziñismen biziz eta gurari andiz eskatuten badogu, emongo deuzku bere aintzarako eta gure arimen onerako. Alan izan dediñ.

Etorkunde osteko seigaren igandea

(Irakufi edo esan goizpafa, eta jafaitu onan):

Jesukristo gure Jaunaren idazkizun eder, mamintzu eta onuragarriak entzuteko Judeatarak eta Galileatarak erakutzi eben zaletasuna erakutziko ba-lebe gaurko kristiñauak, ¡ze jakintzuak arimako eta zeruko gauzetan, eta ze zoriontzuek eta onak izango litzatekezan! Arek iru egun oso osuan ibili ziran Jesukristoren ondoren, etxiagaz, arazuagaz eta janariagaz aztuta; gaurko kristiñauak bañiz ez iru egunian, ezpada iru astian, ilabetian eta urtetan dabiltz itzaldijetatik, sermoetatik igesi, kristiñau ikasbidetatik igesi: ez dauke zaletasunik, oztasun eta nagikerija andija baño; eta auxegaitik bizi dira itxutasun negargarrian, eta ez-jakintasun onetatik datoz ludijan ikusten doguzan zoritxar guztijak.

Argitu nairik zuen adiñak eta lokatu zuen biotzak kristiñau ikasbideatzaz zaletu zaitezen, esango deutzuet goiz onetan ze andija dan kristiñauak alde onetatik daukon egiñ-beafa. Entzun, ba, gogo onagaz.

Jakiñ gura badogu nundik sortuten dirian ludi onetan dakuzkuzan zoritxak, itandu daijegun Oseas igarliari, ba berak argi eta garbi esango deuzku: *Non est scientia Del in terra, maledictum, homicidium et adulterium inundaverunt eam*: ez dago Jaungoikuaren ezaubiderik lurian, eta auxegaitik madarika-ziñoiak, guzurfak, giza-iraltza eta aragikerijak lurpetu dau lufa. Itanduten ba-deutzagu Jeremias igarle deunari zek galdu daben ludija, esango deuzku: *Desolatione desolata est terra, quia nullus es qui recogitet ex corde*: Zoritxafez ondatuta dago lufa, iñor ez dagualako zeruko gauzak biotzez gogoratuten daunik. Gizonak gogoratuko baleu nundik etofi dan ludi onetara, nora doian, zetarako daguan emen ludijan, zein izango dan bere azkena, eta zetan geratuko dirian bere izatia, diñadia, aginpidiak, aberastasun eta aukera guztiak, ez leuke ainbeste zarata aterako ludi onetan. Baña, zoritxafez, gizonik geijenak gauza onek ez dabez gogoratuten, eta itxuturik ludi onetako arazukaz, irabazpidiagaz, sal-erostiagaz eta jolasakaz, bizi dira beste bizitzarik ezpalego lez eta lurian betiko bizi izateko egiñak balira lez. Gizaseme geijenak kristiñau ikasbidea ez dakije edo ikasi ebena aztu jake, eta auxegaitik ez dakije zer dan kristiñau izatia, ez eta zeintzuek dirian kristiñauaren egiñkizunak. Kristiñau ikasbidea ez dakijanak eziñ otzeindu lei Jaungoikua, eta Jaungoikua otzeinduten ezpada ludija beti izango da okefa, galdua, eta beti eukiko dau ludijak itxura gaiztua. Jaungoikua otzeinduten ezpado, gure bizimodua ez da ona izango: beti kezkoa, lafitasuna eta atsekabia izango dogu. Jaungoikua otzeinduten ezpado, gure eriotzia izango da lafija, bildurgarria, eta gure azkena txafa. Begira, ba, ze kalte andijak dakarzan kristiñau ikasbidia ez jakitiak.

Jaungoikuak gura dau bera ezagutu eta maitatutia: ludi onen asieran, edo obeto esateko, gizona ludijan agertutian Jaungoikuak berberak erakutzi eutzon gure Aita Adani zorijontasunagaz jaubetuteko jakiñ biar eban guztia. Lege zafian Jaungoikuak berak erakutzi eutzezan Aitalen deunai guk orañ ziniñistu eta autortuten doguzan eskutapen batzuk; geruago bafiz bialdu ebazan, igarlaz, erakusteko israeltafai jakiñ biar eben guztija; eta ez zan onen-

bestegaz naikotu: izentauriko ordua eldu zanian bialdu eban ludi onetara bere Seme bakafa, Jesukristo gure Jaunak berak erakutzi egijezan gizaseme guztijai jakin biar ebena, eta auxegaitik ibili zan bere azkenengo iru urtetan uririk uri, eforik efi, bere ikaskizun zerutafak erakusten, gizonak argituten, gizonai zeruko bidea erakusten; eta bere misiño santua amaitu eta Aitagana juateran agindu eutzen Apostoluai zabaldu zeitezela lurbira guztitik eta erakutzi egijezela gizaseme guztijai berari entzun eta beragandik ikasi eben guztia: *Ite, docete omnes gentes.*

Elexa Ama Deunak auxe berberau aginduten deutze Gotzainai, abadiak, misiolariak eta osterantzeko guztijai, jardun dagizela beti eta era guztijetan kristinai ikasbidea erakusten, gizonak argitu, Jaungoikua ezagutu eta maite-tu, eta salbau deitezana.

Zenbat ikasbide geijago dakijan batek, ainbat ezaubide geijago eukiko dau zeruko arazuetan.

Kristinai ikasbidea dakijan daki Jaungoikua dala izakirik bikainena, zeru-lufen egilia eta jaubia, onai betiko zoriona eta gaiztuak zoritxara emoten deutzona. Kristinai ikasbidea dakijan daki Jesukristo nor dan, zegaitik etori zan ludi onetara, nun jaijo zan, nun bizi izan zan, nun il zan, eta zegaitik il zan, zer egin eban bizitzan eta bere azkenengo iru urtetan.

Kristinai ikasbidea dakijan daki Espiritu Deuna nor dan, noiz etori zan, zelako irudipian etori zan, eta zelan bafiztau eban ludi guztia bere doe miragarriakaz eta karidadiaren sua bijotz guztijetan isiotuagaz. Kristinai ikasbidea dakijan daki zer dirian Sakramentuak, nok egin ebazan, zetarako egin ebazan eta ze onera andijak dakarzan arimara; zer dan mezia, zelan entzun biar dan eta ze mesede andijak jaristen dirian meza santua arima garbi eta gogo onagaz entzutan.

Kristinai ikasbidea dakijan daki ze andija dan gizonaren argaltasuna, bere indar utzez egin leikiala ezertxo bere egin zerurako duiñ dan gauzarik, eta biar dabela goi-eskar edo grazia, eta au jaretxiko dabela otiojaren bidez.

Kristinai ikasbidea dakijan daki ludi au negarezko erbestia dala, gure diefija, abefija, an goijan daguala; eriotzia defigofekua dala eta eriotza ostian kontu emote itzala izango dala. Eta jakintza onek guztioek onok ez daki onera andikuak diriala? Egija onek gizona iratzartuten dabe, azkortuten dabe, lokatuten dabe, eta zeruko bidian artez eta zuzen erabili eragiten deutze. ¡Oh ze mesede andijak dakarzan arimara kristinai ikasbidea jakitiak!

Baiz kristinai ikasbidea ez dakijana itxu-itxuan dabil ludi onetan, eta

Itxuak jasoten jakona jaso leikio beraribe: itxuak ez daki nundik dabilen, eta safi askotan jausten da leza-zulo baten edo eskilara batetik ziar, eta ilten da; bardiñ dotriñarik ez dakijana jausi leiteke infernuko leza-zuloan.

Kristiñau ikasbidea ez dakijanak eziñ lei mezarik ondo entzun, ez autortu eta Jauna ondo artu; auxegaitik ikusten dira ainbat gizaseme zutun zutunik mezatan dagozanak, otoitxu bat egiñ bage, ezer pentsau bage, eta ainbeste autorkuntza eta Jaun-artze oiturazkuak eta frutu bagakuak. Azkenez, kristiñau ikasbidea ez dakijanak ez dau ezagututen pekatuaren astuntasuna, ezaintasuna, eta arimiari dakarzan kalte andijak; dotriñarik ez dakijanak bizi dira abereen antzera, beti lufera begira, beti lufeko gauzak buruan dabezala, gogoratu bage arimiagaz, zeruagaz, betikotasunagaz. ¡Ze tamala! ¿Nok ez daki itxutasun au kaltegarfija dana?

Alegiñdu, ba, guztiok, ikaskizun onetan. ¡Gazterija biotzekua!, bariztau umetan ikasi eta gaur aztuta daukazuen ikasbide eder ori. ¡Umetxuak!, alegiñdu egunero egunero dotriñako ikasbidetara etorten. ¡Gurasuak!, begiratu ikaskizun oni zeuen egiñ biarik andijenari lez, ba gaur egunian infernutañak eta euran antzeko gizonak aberetu gura dabez zuen umetxuak irakatzirik Jaungoiko bagako irakatzijak, eta ito gura dabez euren biotz erubakoetan Jaungoikuaren bildur santua, Jaungoikuaren maitasuna eta onerako zaletasun guztia, zabalduarik ate guztijak dongakerijarako eta nasaikeri guztijetarako. ¡Kontu umetxuakaz!, ba eurak galtzen badira ziur izango da zuen galdumendi be. Eskatu Jesusen Biotz Deunari zaindu eta gorde dagizala zuen umetxuak eta gazterija bere biotzian emen lufian eta eriotz ostian eruan dagizala zerura, zeñ danori opa deutzudan. Alan izan dediñ.

Etorkunde osteko zazpigaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Goizpar onen azkenengo itzak argiro erakusten deuzkue zer egiñ biar dogun zeruagaz jaubetuteko. ¡Jauna, Jauna! aoagaz bakarik esanagaz ez dogu

zerua irabaziko, ez eta onerazpen edo deboziño asko eukijagaz be, zergaitik onerazpen asko ao utzezkuak dirialako eta biotzak eurretan lekuri ez daukalako. Onerazpenagaitik esan lei ziñismenagaitik esaten dana; ziñismen utza, au da, egite on bagako ziñismena ila dan lez, era beratan egite on bako onerazpena be onerazpen ila da. Aratu daigun, ba, atal auxe, gafantzi andiko arazu onetan utzik egiñ ez daizuen.

Kristotar edo kristiñauen artian gitxi dira onerazpenik ez daukenak: batzuek Jesusen Biotz Deuna ospatuten dabe, beste batzuek Birgiña Marija, Jose Deuna, Antonio Deuna eta beste donokijan dagozan Deun asko; gizaseme askok samatik eskeita daroiez kurutziak, domiñak, eskapularijuak eta abar, eta uste dabe eurak eruanaz beste bage otoi batzuk aoz bakarik eta ganora bage egiñagaz zeruagaz jaubetuteko diriala; eta onetan oker dagoz, ba gauza onek guztijok, berez onak izanik, egiten badira edo eruaten badira pekatu astunagaz arimia ezainduta daukela, ez deutze ezerbe balioko. Pekatu astunian bizi eta ilten dana betiko galduko da, Jaungoikuaren asafian ilten dalako. Alan guzti be, nire esana jaraitu gura badozue, esango deutzuet ez daizuezala itxi daukazuezan onerazpen edo deboziñoiak, eta erabili daizuezala kurutze, domiña eta eskapularijuak, baña ziñismen bizijagaz eta itxaropen oso osuagaz, ba euren bidez jaretxi ziñai pekatu astunian bazagoze pekatutik urteteke eskar edo grazija, eta eskar oni erantzunagaz eta bizitza onian iraunagaz, jaubetu zeintekezelako zeruagaz. Gizaseme askok darue soña kurutzez eta domiñaz apainduta, arimia bariz pekatuz ezainduta eta diabruz beteta; eta zenbat pekatu geijago, ainbat eta arimia ezañago eta baltzago.

Egijazko onerazpen edo deboziñua ez dago domiñak eruatian eta kurutziak panpaferijaz eruatian, ez eta aoz bakarik ¡Jauna, Jauna! esatian, ezpada Jaungoikuaren esana egitian: otzeiñ bat berez ona izanañen, ugesabaren esana egiten ezpadau ez da otzeiñ ona izango, ez dau bere saririk izango. Jaungoikuak zer esan daben eta zer nai daben argiro dakuzku bere agindu santuetan; lenengo lau aginduetan dirauzku zer egiñ biar dogun, eta beste sei aginduetan zer ez dogun egiñ biar. Jaungoikuaren naija da bera bakarrik ezagutu eta autortu daigula Jaungoikotzat, eta bera bakarrik gurtu, maitetu eta otzeindu daigula, bera dalako gure egilia, arduraduna eta jaubia,

eta osterantzeko gauza guztiak, andi nai txikijak izan, eder nai miragarijak izan, ez daiguzala Jaungoikotzat euki. Jaungoikuaren naija da bere izena donetzi eta goraldua izan dedila lurbira guztian; eta au egiño dogu itzal eta begiramentu andiz aitatuaz. Jaungoikuaren naija da beretzako autu dituan egunak jai gordetia eta euretan lanik ez egitia, eta egiñkizun guztijak bere aintzarako eta geure arimen osterako zuzendutia. Jaungoikuaren naija da gurasuai eta nagusijai, zeintzuk dirian bere ordeko agintarijak lufian, lotsa ona gordetia eta euren esanak eta aginduak zintzotasun guztijagaz betetia. Bere naija da baita be bakotzak bere bizierako biar-izanak zuzen da ondo betetia: abade eta elizgizonak euren biziera edo estaduari dagokijozanak, ezkonduak ezkonduai dagokijozanak, eta ezkongai eta osterantzeko seme-alabak bako txari berari dagokijozanak. ¡Auxe bai dala bide zuzena, bide ziurra zerua irabazteko!

Baña ez da emen amaitzen Jaungoikuak nai dabena eta gizaseme guztijai eskatuten deutzena. Danoi eskatuten deuzku lagun urkuari ez deijogula kalterik egiñ, ez bizitzan, ez osasunian, ez eukijan, ez izen on edo faman, eta onetan egiten deutzaguzan kaltiak ordaindu daiguzala; izan gaitiala zuzenak, artetak tratuan eta artu-emon guztijetan, iñor atzipetu barik, iñori iruzur egiñ barik. ¡Oh ze onak eta deun andijak izango geintekizan Jaungoikuaren naija oso-osuan beteko bagendu! Jaungoikuak deun izateko ez deuzku eskatuten baru gogofak egitia, nekegarí andijak artutia, gaubela luziak egitia, ordu luzetan elexan egon eta otoijak egitia, ezpada bakar-bakafik bere naija egitia, bere aginduak betetia: *si vis ad vitam ingredi serva mandata*; eta agindu onek betetako bere laguntza, eskar edo grazija eskintzen deuzku, zeñegaz arindu eta efestuten da gure egiñ-biafa. Baña gizona, beti dolofa eta agintza-auslea, naijago dau bere gogua bete Jaungoikuaren agindua bete baño, eta emendik sortuten da bere galdumendija. ¿Zer jasoten jako ugasa-baren esana egiñ nai ez daben otzeñari? Etxetik jaurti edo botetia. Auxe be-
rau egiño dau Jaungoikuak lotsabagako gizaseme askogaz, bere naija emen lufian bete gura izan ezebelako.

Gizonak ludi onetan daukan egiñ-beafik andijena, txalogaríjena eta onragaríjena da Jaungoikuaren naija egitia: gauzarik txikijenak, ezerbezenak, Jaungoikuagaitik egiten badira, artzen dabe balio andija: eskeko bati baso bete ur emotia gauza ezerbeza da, ezez egiten dana da; alan guzti be Jaungoikuaren izenian eta gogo onagaz emoten bada balio andija dauko. Jesukristo gure Jauna Nazaretko etxetxuan Jose eta Marijaren mendian bizi zala

ez eban zarata andiko gauzarik egiñ, baña egiñ ebalako Jaungoikuaren naija aita eta amaren esana egitian, izan zan gure eredu edo modelua, eta irabazi ebazan merezimentu guztiz andijak. Jose eta Marija Deunak be ez eben mirarizko gauzarik egiñ: etxeko arazuak, garbiketak, arotzijako lanak eta abar; bizi ziran etxian ostenduta, zarata barik, iñok aintzakotzat be artuten ez ebazala, eta alan guzti be eldu ziran deuntasunik andijenera, eta irabazi ebazan merezimentu andijak. Eta ¿zegaitik? Jaungoikuaren naija oso-osuan egiñ ebelako.

Jaungoikuaren naija egiten dabena baketsu bizi da, pozik eta atsegiñetan bizi da: ez da ezegaitik be lañituten, ez ikaratuten, dakijalako gauza guztijak datozala bere eskutik, eta diriala geure onerako; auxegaitik zoritxararak ez dabe estuten eta lañituten, ez zorionak arotuten.

Artu, ba, asmo sendo bat beti eta era guztijetan Jaungoikuaren naija egiteko, alan gauza efezetan zein da gauza gatxetan; artu gauza guztijak, alan zoritxararak zein da zorionak, berak bialduak eta bere eskutik etorijak lez; otzeindu Jauna beti biotz apal eta zintzo-zintzuagaz, jaubetu zagiezan Jesukristok agin-sarijakaz, zeñek esan dauan: *qui fecerit voluntatem Patris mei, ipse intrabit in regnum caelorum*; zeñ guztioi opa deutzudan.

Etorkunde osteko zortzigaren igandea

(Irakuri edo esan goizpara, eta jafaitu onan):

Jesukristo gure Jauna bere bizitzako azkenengo iru urtetan uririk uri eta efirik efi ibili izan zan bere ikaskizun eder eta mamintzuak gizaseme guztijai erakusten; eta ikaskizun onek obeto ulertu egijezen ipuiñ edo parabolakaz agertuten ebazan, eta onetariko bat izan zan iragafi deutzuedan ipuiña. Ipuñ onetan Jesukristok erakusten deuzku zelan erabili geure ogasunak. Aratu daiguzan, ba, goizpar onek safatuten dauzan ikasbide ederak.

Goizparak aitatuten daben ugesaba Jaungoikua da: ugesaba bakafa eta gustiz aberatsa, Bera da gauza guztien egilia eta jaubea; bere eskutik urten dabe zeruan, lufian, itxasuan eta alde guztijetan agiri dirian eta ez dirian gauza guztiak; danen jaubetasun oso-osua dauko, eta inok be eziñ kendu leikioz. Ara zegaitik aldi baten Moisesi esan eutzon: *Omnia mea sunt* (Exod. 13-2): gauza guztiak neuriak dira. Goizparak aitatuten daben Ogasun-zaintza edo Mayordomua, gizona da, eta oni emon deutzoz ogasun andijak gordetako, zainduteko eta eurakaz zuzen ibili ta zerua irabazteko. Ogasun onek dira arimakuak eta gorputzekuak: arimakuak dira gogo almenak, adimena, naimena, gomutapena, eskafak, doiak, zurtasuna, askatasuna eta abar; gorputzekuak dira izatia, bizitzia, bost sentzunak, edertasuna, osasuna, begiramentu ona, aberastasunak, aginpidiak eta abar. Ogasun onek Jaungoikuak emonak dirialako, guk gura dogun lez eziñ erabili geinkez, Jaungoikuak nai dauan lez baño, eta gitxien uste dogunian euren kontu ziatza eskatuko deuzku. Gaztiak gazte dalako eziñ leike bere osasuna eta gartzetasuna ordikeri, nasaikeri eta gabeko zorakerijetan ondatu. Aberatsak aberats dirialako eziñ leikiez euren dirutza eta ogasunak arokeri eta atsegiñ galgarijetan eralgi. Gure gogo almenak eta gorputzeko sentzunak ez dira nai doguna irakuri, nai doguna ol-dotu, nai doguna esan, entzun, ikusi, eta nai dogun lez bizi izateko; gauza onen jaubea Jaungoikua dogu, bere ardurapian gagoz, eta ogasun onek erabilteko lege eta arauak esari deuzku, eta aldia datofenian, au da eriotzako orduan, danoi artu-emonen kontu zofotz eta ziatza artuko deuzku.

Goizparkiko ugesabak deitu eutzon ogasun-zaintzari zalatua izan zalako; baña Jaungoikuak zalatzaile bialik ez dauko, dana argiro ezagututen dabelako, eta berak emoniko ogasunak zelan darabilguzan ondo baño obeto ezagututen dauzalako. Auxegaitik gitxien uste dogunian bat-batera deituko deuzku esanaz: *redde rationem villicationis tuæ*: emon egidazu zeure ardurara ipiñi nebazan gauza guztien kontua. ¿Zer egiñ dozu nik emoniko gogo almenakaz? Adina emon neutzun neu ezagutu eta Jaungoikua lez gurtuteko; naimena emon neutzun neu gauza guztien gañetik maitetuteko; gomutapena emon neutzun nik egiñiko mesediak gogoratuteko eta esker ona emoteko. ¿Zer egiñ dozu gorputzeko sentzunakaz? ¿Zelan erabili dozuz? Zuzen, artez? ¿Zer egiñ dozu bizitziagaz, osasunagaz, edertasunagaz, zeintzuek emon neutzuzan neu otzeinduteko? ¿Zetan kastau edo eralgi dozuz nik emoniko dirutza eta aberastasun andijak? ¿Zelan erabili dozuz nik emoniko azkatasuna, zurtasuna, aginpidia? *Redde rationem...* ¿Zelan bete dozuz ezkontzako le-

giak? Seme-alabakganako biar-izanak jafaitu dozuz?, asijera ona emon deutzazu?, lagun txafetatik aldendu dozuz?, eta euren okerkerijak zigortu dozuz? *Redde rationem.....* ¡Oh ze estua eta ziatza izango dan egun atan gure ugesaba dan Jaungoikuak artuko deuzkun kontua! ¿Zer erantzungo deutzagu Jaungoikuari?: *¿Quid sum miser tunc dicturus?* ¿Ze bitarteko bilatuko dogu?: *¿Quem patronum rogaturum?* Deun Zipriano andija, ziñopa ospetzua, Jesukriston maitasunez eta bere ziñismena ez ukatutiafen poz-pozik bizitzia emon ebana, ainbeste ikaratu bazan kontu emote onegaz, ¿zelan ikaratuko ez da pekatari gaixua Jesukristogaz aúrez-aur ikusten danian? Job Deuna, Jaungoikuaren maitale andija, Jaungoikuak berberak ainbeste goraldue ebana esanaz Hurko lur aldian ez eguala bera lango gizon zuzen eta onagorik, Job Deuna, diñot, ainbeste ikaratu bazan kontu emote onegaz, zeñek zirautzan Jaunari: Jauna, itxi egidazu negar egiten lañu baltzez inguratuko lufera, au da eriotzara, uferatu, sartu nadiñ baño lenago: *dimite me ut plangam paululum dolarem meum antequam vadam ad terram tenebrosam.....* Au baziñuan gizonik onenak eta Jaungoikuaren maitalerik andijenak, ¿zer esan geinke guk ordu lafi atan?

Gogoratu oraiñ, astiro-astiro, egija osasungafi onek, eta artu gaurtik bertatik biar dirian neurijak. ¿Zer egiñ eban len aitatu dogun ogasun-tzañak, au da mayordomuak? Bere burua galduta ikusi ebanian eta gofijak igaro biar ebazala ezagutu ebanian, oldoztu edo pentsau eban zordun bakotxari deitu eta zor ebanetik zerbait eratzi, eta onan zordunagazko artzekodun geratzen zan; beraz nagusijak etxetik jaurti afen, bai eban nun sartu. Auxe bai dala zur jokaturia. Ara zegaitik Jesukristok goretzi eban bere zurtasuna: etorkizun lafia beragandik alderatuten jakiñ ebalako. Bere antzera, guk be auferuntzian zur jokatu biar dogu; berak lez guk be Jaungoiko gure ugesabak emoniko ogasun ugarijak ondatu izan doguz: ez doguz berak agindu euzkun lez erabili, ezpada geure naikeri eta griña txarrik nai eben lez baño; oker baño oker egiñ dogu; auzi egunian bildur izateko bidian gagoz; etorkizun baltza datorkigu. ¿Zer egiñ, ba, zigor-aldi ori aldenduteko? Lenengo ta beiñ, bizitzia ondu, Jaunaren legegian zintzo zintzo bizi, eta Jaunaren aizkideak rabazi. Eta Jaunaren aizkideiak nortzuk dira? Dira txiro beartzuak, gose dirianak, gaxo dirianak, atsekabez dagozanak... ofexek eta ofen antzekoak dira Jaunaren aizkideiak: onelako bati mesede egiten deutzona Jaunagazko artzekodun geratuten da, ba berak esana da: Nire izenian onelako bati mesede egiten deutzonak, niri egiten deuzt.

Josi, ba, irakatziz eder onek, zeuen biotzian; egiñ zeuen egitada guztijak zuzen, artez, zerura begira, Jaungoikua goretzi eta zeuen arimia onomenez orniduteko asmoz, eta onan lortuko dozuez zeruko aberastasunak eta betiko aintza. Alan izan dedila.

Etorkunde osteko bederatzigaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

¡Gauza afigarjia benetan, Jesukristo gure Jauna, Jaungoikuaren seme egijazkua, gure askatzaile on-ona, Jerusalem-i begira negarez ikustia! Eritxi baten esan leike zijo edo motivo geijago eukala poztuteko, atsegiñduteko, negar egiteko baño, ba egun atan Jerusalem-tarak eta Pazko jaijak ospatutera erbestetik etofi ziran gizaseme guztijak bidera urtenda, pozik, alai eta oyuka, Jesusalengo txadonaragiño lagundu eutzen. ¿Zegaitik, ba, negar egiñ eban? Ona emen eskutapena; bera azaldutia izango da nire goiz onetako itzaldi laburra. Entzun gogo onagaz.

Jesukristok maite eban bere efija, eta iñortxok baño maitiago. Aita zerukoak Jerusalemgo urija autu eban Israel-taren uri nagusitzat: bertan jaso zan Elexarik edereña, eta bakarra; Jerusalem-en jasoko zirian gure uzkurtza edo erligiñoeko eskutapenik afigarjienak; auxegaitik uri oneri uri deuna deitute eutzen. Jesukristok maite eban uri deun au, bertan gauza miragarjijak egiñgo ebazalako, eta bertan nekaldi gogor eta eriotza samin baten bidez gizatasun guztija gaizkatuko ebalako. Jesukristo Jerusalem-era etofen esku zabalez, bakia, gentza eta efukia eskintzera; baña Jerusalem-taren biotzak gogor egozan, eta euren begijak estalita; eta gogorkeri eta itxutasun onek bere ondoren ekarzan zigorkadak minberatu eben Jesukristoren biotz samurra eta negar

egiñ eban ikustian esanaz: *quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua quæ ad pacem...* ¡Ah, ezagutuko bazendu egun onetan beintzat zeure onerako eskintzen jatzuna! Baña zure begijak estalita dagoz. Egunak datorkitzuz, eta zure arerioak lubaki-eria inguruan irigiko dautzue, eta bafuan artu eta alde guztijetatik estutuko zaitue, zu eta zure seme guztijak zurituko zaitue, eta aŕirik aŕi gañian be ez dabe itxiko. zure aldia ezagutu ez dozulako.

Jesukristok Jerusalem ikustian negar egiñ eban, gogoratu ebazalako uri onen pekatu eta gaiztakeria andijak. Jesukristok esan eukion Jerusalemgo urijari: Zuk ixuri dozu nik bialduriko igarlen odola: zuk il dozuz; zuk baita be il dozu nire aufetik bialdu neban Juan Bautista andija; Aita zerukoak bialduriko Mesias neu naz, eta ez nozu ezagutu gura izan; nire irakatzijak eta nik egiñiko mirari aŕigaŕijak be ez dozuz aintzakotzat artu; zure agintari, elizgizon eta osterantzeko jakitunak ezeztu nabe: donga eta gaiztotzat euki nabe; ezagututen dodaz ni ilteko darabiltzuzan asmo gaiztuak: elduko da eguna zeñetan Barabasen askatasuna eta nire eriotzia eskatuko dozuena eta azkenez ni kurutze lotsagaŕi baten josi eta ilgo nozuena. Baña gogoratu ondo: zigorkada izugaŕijak jausiko dira zuen gañera bakia eskintzen deutzudan egun au ezagutu gura ez dozulako.

Azkenez, Jesukristok negar egiñ eban judutaŕik geijenak bere uzkurtza edo erligiño deuna, jaŕaitu nai ez ebelako, eta bere nekaldija askorentzat alpefikua izango zalako. Oldozkun onexek miñberatu eban Jesusen biotz samuŕa: *¿Quæ utilitas in sanguine meo?*

Befogei urte bafu bete ziran Jesukristok emen iragaŕitako zigoraŕak. Tito Eŕomako gudaiburua zanak esaŕi eutzon lubaki-eria bere bafuan uritar guztiak artu ebazan; egundo ezagutu ez dan lako gose goŕija izan eben, eta amak izan ziran euren umiak eŕe ta jan ebazanak. Miloi bat judutar baño geijago eriotziak iruntzi ebazan: uri zoragaŕija baŕiz bere eleiz eder ta guzti poŕokatuta, suntzituta, triskatuta gelditu zan, aŕirik aŕi gañian geratuten ez zala. Oraingo urija beste toki baten, lengoaren alboan iraikita dago; neu izan naz bertan, eta esan leike gaur be Jaunaren madarikaziñoia bere gañian darauala, aiñ da uri atsege eta ituna.

Jaungoikua gure Aita da, eta aitarik onena, maitiena, samuŕfena, eta seme-alabai zigora ezartea latz egiten jako; baña eŕukioŕa eta maitatia bai-zen zuzena be bada; gizonen eta eŕijen gaiztakeriari mugak ipiñi dautzoz, itxasoari ipiñi eutzoan lez. Onaxiño elduko zara eta ementxe puskatuko dira zure olatu bizdunak, esan eutzon itxasoari; eta gizonai da eŕijai be berebat

dirautze: onaxiño elduko zara eta ementxe puskatuko dira zure afokeri guztijak. Gizonaren obenak ludi onetan gitxitan zigortuten dauz: gerorako itxiten dau gizon bakotxaren sari edo zigofa; baña erijak ez dauke geroko bizitzarik: emen bertan saritu edo zigortu daroaz Jaunak erijen egintza on edo okerkerijak. Eta zigor ori gugandik aldenduteko dei zoli edo samura egiten deuzku. ¡Zenbat bidar gure nagusijen bidez esan deuzku itxi daiguzala jantzi nabarmenak, jolas gaiztuak, gabeko ibilera dongak, lizunkerijak, ordikerijak eta abar!, eta guk jaramonik be ez. Aldi onetan igaroten doguzan ez-biar eta zoritxarak, izufijak, gosetia, lanik-ezak eta abar ¿ez ote dira Jaungoikuak bialtzen deuzkuzan zigofak? Eta ¿zer egiten dogu Jaungoikuaren asafepian ez jausteko? Ezerbe ez.

Jesukristok maite eban bere urija, eta bere gogorkeri, itxutasun eta eskergabetasun andijakgaitik, gogoratutian bere gañera etorkiozan zoritxar eta zigor andijak, negar egiñ eban; eta guk, ikusi afen gure aberija nazpilduta, erijak okertuta, gizasemerik geijenak lufeko gauzetara obenduta, ¿ez ote dogu ezerbere egiñgo geure aberija jasoteko eta Jaungoikuaren asafia ibituteko? Aberija maite ez dabenak ez dauko biotzik. Aberija da gure jaijoterija, gure poztasun, atsegiñ eta naigabe guztijen testigua: emen dagoz obiratuta gure asaba zafak, emen atsedengo dabez gure azufak be Jaunak azkenengo epaikunde egunian beragandu arte. Seme on batek amaren miñ-atsekabetan parte artuten dauan lez, era beratan gure ama aberijaren atsekabe guztijetan guk be parte artu biar dogu, eta lagundu berari geure indar eta kemen guztijagaz, eskatuaz geure Jaunari bere ez-biar eta zoritxar guztijetatik azkatu daijala edo beragandik ufiñdu dagizala.

Azkenez, Jesukriston negafak legortu gura badoguz, izan gaitian bere seme zintzoak, ibili gaitian artez, zuzen, bere bide santuetan, au da, bere agindu santuen bidetan; onan ibilijagaz poztu eta atsegiñduko dogu bere biotz ona eta geuganduko doguz emen lufian bere donetzi ugarijak, eta gero an goijan betiko atsedeen zoriontzua.

Etorkunde osteko amargaren igandea

(Irakurri edo esan goizpasa, eta jaraitu onan):

Ara emen otoitzale bi, gustiz dezbaridinak, bai otoi egitian, eta baita be, otoiaren onera edo arnasia ateratian, fariseotafa zan bata, zergalariya bestia.

Fariseotafak zirian, Jesukristo jaijo baño bebegun uste lenagotik, sortu zan latra bat (secta), jakitunak, alkuntza andiko gizonak, judutafen ikastole-tan, eta sinagoga edo elexetan, aginpide andija eukenak, baña afokeriz be-tiak, ba, euren buruak zintzo, eta bestiak eserbezetzak eukesan, eta otoiak eta osterantzeko egite gustijak on eritxiz bakarik, egiten ebezan.

Zergalarijak, era bitakuak zirian, batzuek aberatsak, zerga edo kontri-busiño gustijak, euren kargura, artuten ebezanak, eta bestiak, lenengo onen, otzeinak, zerga gustijak batuten ebezanak; zergalari onei, eritafak, ez eutzen begionez begiratzan, zintzotasun bagako gizonak zirialako, atzaskal luzedu-nak zirialako, eta onezaz gahera biotz gogorikuak ziriala, itz baten esatitafen, goroto gorijan zirian. Ikusi daigun ba, geure ikasbiderako, gizon bi onek egiñ eban otoiya.

Fariseotafa sartu zan Elexan, eta belaunbikotu barik, sutun sutunik parau-ta, eta bere burua garbi garbi, eta ezetariko akatz, eta utzeiterik baga, zirau-tzan Jaunari: Jauna'eskefak damotzudaz, ni beste gizonak lakoa, ez nazalako, neu izanezik, beste emparau gustijak, dira lapufak, okefak, eskonz auzteak, or sokonduan ezkutatuta dagoan zergalari ori lez. Nik astero biritan baru egiten dot, eta nire ogazun gustien amafenak be zintzoro ordaintzen dodaz. Au edonok esagututen dau ez dala otoi egitia, bere burua goraldutia baño. Onako otoiya Jaungoikuak, ezin entzun lei, afokeri galgariya dalako. Otoiya da, Jaungoikuagana biotza jaso eta mesediak eskatutia, alantze diño dotriña-ko kartilatxu edo idastiñuak. Otoi egiten dogunian Jaungoikuagaz itz egiten dogu, eta ez dago zetan esan, Jaungoikuagaz itz egitian gorde biar dala, itzal eta apaltasun andija, Jaungoikua dalako guztiz altsua, algustiduna, zeru lufen egilia eta jaubia. Fariseotafak, ez eban agertu, ez itzalik, ez eta apal-

tasunik, afokeri gofotografija baño, bere burua makurtu bafian jaso eban afokeriz beteta, bere uzkerija eta ezer-eza, apal apal autortu bafian, bere egintza onak, agertu zituan. Jaunak ondo daki, gu zer garian, gure gogorapen, asmo eta egintza guztiak ondo baño obeto ezagututen dauzelako, ez daukagu ba, zetan geure ondo egiñak aizetu, zabaldu; ba Jaungoikuaren begijetan gariana, orixe gara. Jaungoikuak eziñ entzun eukian Fariseotafaren otoiija, afokeriya gofotetan dabelako; berak diño, afuui ukatuko deutezala bere ezkar edo grazijak, eta bakafik apalai, emongo deutezala.

Kristiñauen artian be, asko dira Fariseotafen antzera otoi egiten dabenak; uzte dabe, elexara safi datozalako, mesia entzuten dabelako, edo safi autortu eta Jauna artzen dabelako bakafik, bestiak baño, eliztar eta katoliko zintzoagoak diriala, eta afo afo esaten dabe, ofek bestiok edozer dozak. ¡Eruak! Jaungoikuak ikusten dauz, danen biotzak, eta berak daki nor zelakua dan, eta onen da aren, oneraspena, edo debosiñoia azaletikua ala bafutikua dan, miñeskua, ao utzekua, edo biotzekua dan eta gizonen afian onerazpentzuak agertu afen, Jaungoikuaren begitan izan leitekez, azal utzak, donga estaliak. Afokerijak itxutu eban Fariseotafa, bestien ona ez ikusteko, afokerijaz itxututa, uzte eban, berak ez eukala ezeren beafik, on utza zalako, eta ez eutzon ezer be Jaungoikuari ezkatu. Gizon afuak, ez dakije eskabiderik egiten, uzte dabe dana zor jakela eurai, eta emparau gustijak, bere otzein izan biar dabela, bere esana egiñ biar dabela, eta bere eritxija jafaitu biar dabela bere jopu edo mendeko izan biar dabela. ¡Oh ze gofotogarija dan afokerija! Ez naz miraritutun esatia Jesukristo gure Jaunak bere burua goralduten dabena, izango da bera tua, *qui se exaltat humiliabitur*. Alan jaso jakon Farisiotafari, ba jatxi zan etxera len baño dongago eta pekatari andijago.

Ikusi daigun orain zergalarijaren otoiija. Ebangelijo santuak diño sartu zala Elexan itzal andiz, parau zan ate ostian, eta begijak jasoteko adore barik, damu andiz bere bulafa juaz, zirautzan Jesusi: Jauna eruki oberdi edo pekatari onegaz. ¡Ze otoi apala, edefa eta Jaungoikuaren gogokua! Zergalari au, jatxi zan etxera zintzotuta, bere pekatuetatik garbituta; apaltasunak obenik astunenak be, beinguan garbitzen dauz; apala maite dauz Jaungoikuak, apalari emoten deutezoz ugari, bere ezkarak, apala jasoten dau, apalari agertuten deutezoz eskutapen sekona, apala artzen dau beti, bigun, zamurkiro, gozoro.

Artu ba zergalarijaren otoiija, eredu edo modelotzak, otoi egin beti itzal andiz, pentzaurik Jaungoiko altuagaz itz egiten dozuela, eta apaltasun egizkoagaz. Alantxe otoi egiten dabe, gizon zintzoak, gizon onak, gizon onoiemen-

tzuak, alantxe otoi egiñ eban Jesukristo gure Jaunak be, deun guztijen deunak, eta gure erakusle Jaungoikozkuak. Jetzemaniko baratzian otoi egin eban, belaunbikotuta eta bere burua lufian ezafita, gogoratuten dalako, gizona lez, Jaungoiko altzuaren aulfian dagoala. Otoi egin daigun zergalari gaxoaren antzera, bulaña juaz, ba onela egiñagaz autortuten dogu, pekarijak gariala, eta damu dogula Jaungoikua iraindua, eta zigortuten dogula, geure gaiztakerija eta Jauuari egiñiko iraña. Gure otoiak onan egiten badoguz izango dira entzunak, eta ontzat artuak, Jaungoikuak parkatuko deuzkuz pekatu guztijak, artuko gaitu bere aiskide santuan emen lufian, eta gero emango deuzku an goijan bere aizkide zintzoentzat, gertaurik daukon betiko zoriontasuna. Alan izan dedila.

Etorkunde osteko amaikagaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Zorionekuak benetan izango giñatekez gure lan eta arazu guztijak ondo egingo bagenduz. Jesusek, gor-mutua osatutian, dan dana ondo baño obeto egiñ eban; auxegaitik goraldu eban gustadijak, ezanaz: *bene omnia fecit*. Guk bañiz, gauza guztijak, ez ondo, ezpada akatzez beteta egiten doguz; batzuetan afokeriz egiten doguzalako, beste batzuetan on eritxiz, eta zafi azkotan goraldija eta txaluak bilatutiafen. Asmo onekaz egiten dirian egintza guztijak, berez on-onak izanañen, ez dira Jaungoikuaren gogokuak, ez dirialako egiten Jaungoikuaren goraldirako, ezpada geure buruaren goraldirako.

Bene omnia fecit, goraldi eder au entzun gura badogu, egin daiguzan gauza guztijak Jesukristoren antzera eta berak gura daben lez eta izango gara deun andijak.

Askok uzte dabe deuntasuna mirari andijak egitian dagoala, zarata andiko egintzetan dagoala, edo nekegafi eta laztasun gogorak artutian dagoala, baña oker dagoz. Deuntasuna ez dago gauza ofetan, ez eta elexan luzaro

egotian, otoi asko egitian, safi Jauna artzian, burua makurtuta ibiltian, eta bera begira begijak erabiltian. Gauza onek guztijok onak dira, deuntasunera-ko bidiak dira, baña deuntasuna ez da. Deuntasuna gauza andi eta gatzetan balego, deun gitxi izango litzatekez, gizasemen artian gitxi diralako gauza andi eta gatzak egiñ litekezanak. Paulo Apostolu deunak diño Jaungoikuaren naija dala, danok deunak izatia. *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.* Beraz deuntasuna, danok ezez-ezez egin geinkezan gauzetan egon biar dau. Bakotxak bere bizieran idoro leike deun izateko bidia; elizgizon edo abadiak elexako eta arimen arazuetan; lekaide ta lekaimiak, bakaretxeko egin-kizun guztietan; gudarija, gudako arazuetan; alan deundu ziran Koldobika (Luis) Franzijako bakalduna eta Fernando Españako bakalduna; lugiña deundu leike, etxeko ta solo, baso, mendijetako lan eta arazuetan; onan deunduzan Isidro lugiña; gurasuak, seme-alabak, otzeiñak eta abar, danak deundu leitekez, bakotxa bere bizieran. Zeru goyetan dagozan deunak, biziera gustikuak izan dira: arotzak, lugiñak, efementarijak, jostunak, baita komedian-tiak be, eta au ezingozan izan deun izateko gauza andi, gatz eta ospe andikuak egin izan biar balira.

¿Zer egiñ eban Jesukristo gure Jaunak ogeta amar urte luze luzetan Nazareteko etxetxuan? Gauza andi eta ospetzurik ezebez; gizonen gogua eruan leikian gauzarik bat be ez; bizi zan Jose eta Marijaren menpian, euren esanak zintzo-zintzo egiñ, ura ekañ, tresnak garbitu, Jose deunari zurak lantzen eta ebaten lagundu, alan guzti be, gauza guztijetan bere Aita zerukoaren naija egiñ ebalako, bere egintza guztijak izan ziran Jaungoikuaren gogokuak, eta ez eban gitxiago irabazi lan txiki onetan, zeinda gero Judeako eta Galileago ibilera eta lan neketzuetan. Birgiña Marijak, bere irugeta bi urteko bizitzan ¿zer egiñ eban? Zarata andiko gauzarik bat be ez; bete eban Jaungoikuaren naija gauza eta egin guztietan, alan gauza ezezetan zein da gauza gatzetan, alan zorion aldian zein da zoritzar egunetan, eta beste бага deunduzan eta deuntasuneko mañarik aundijenera igon zan; aiñ modutan eze, ez da izan da izango be iñortxo deuntasunian beragaz bardindu leikianik. Jose deuna, Marijaren senar ospetzuak, ¿zer egin eban ainbat urtian Nazareteko etxetxuan? Ospe andiko gauzarik, ezer be ez; arotzijako lanian eroyezan egunak, ilak eta urtiak, beti zintzo-zintzo, eta gogotsu lanari oratuta, baña Jaungoikoren naija oso-osuan bete ebalako, izan zan, eta da gaurbe, donokiko izafik eder da argitsuena. Ebangelijuak aitaturten dauzan otzeñak, ¿zer egin eben? Ardura andiz bizi, ugazabak emoniko talentu edo biar izanak zu-

zen eta ondo bete, eta gauza gitxijan leijalak izan zirialako, sari andiz sari-tuak izan ziran: *quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam.*

Beraz ezan giñai, deuntasuna dagoela eguneroko biar izanak, nai Jaungoikuari dagokijozanak, nai geure lagun urkoari eta geure buruari dagokijozanak, ondo eta zuzen egitian; baña egitian lenengo Jaungoikuaren ezkar edo grazijan; bigarén, Jaungoikuagaitik egitian, eta irugafen, Jaungoikuak nai daben aldijan, tokijan eta eran egitian. 1) Jaungoikuaren ezkaña, deuntasunaren zimentu arija edo oñarija da; Jaungoikuaren ezkar бага, oldozkun edo pentzamentu on bat eziñ giñai euki; oinkada bat onoimenian eziñ giñai aufferatu, zerurako ùduñ dan gauzarik edo egitekorik eziñ giñai egiñ. Grazijan bizi dana, Jesusegaz bat egiñik dago; eta Jesusegaz bat egiñik daguanak, betiko bizitzako arnari edo igali ugarijak eruango dauz: *qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum.* Jesus бага eziñ giñai ezerbere egin; au argiro dirauzku berak: *sine me nihil potestis facere;* matzadafak, matzik eziñ emon lei matzondoari iratzita ezpadago; alantxe zuek be ezin igali onik emon zeinke nigaz bat egiñik ezpazagoze: *sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso nisi manserit in vite, ita nec vos nisi in me manseritis.* ¡Zenbat arimako ondazun galtzen doguz grazijan ez irauteafen!

2) Gure egintzak berez onak izan afen, egiten badoguz oituraz, on eritxiz, goraldijak eta txaluak bilatutiafen, edo ludiko irabazijakgaitik, edo mundañaren ezamezakgaitik, ez dira Jaungoikuaren gogokuak izango, ez dauz Jaungoikuak sarituko; Jaungoikuak ez dau sarituten beragatik egiten ez dan gauzarik. David igarliak diño gure gogo edo arimiaren edertasun guztija, bafutik datoñela, au da, biotzeko gogo edo intenziñoetik: *omnis gloria ejus ab intus;* beraz gauzak egitian, begiratu biar da zelako goguagaz egiten doguzan; gogua ona bada, zuzena bada, egintza ona eta zuzena izango da Jaungoikuagaitik egiten dirian gauzak; txiki eta ezerbezak izan afen, azko balio dabe; baso bat ur eskeko bati emotia, egintza txikia da; alan guztiz be, Jesukristok dirauzku au bere izenian egiten dabenak, sari andija izango dabela. ¡Zembat egintza txiki eta onak geratuten dira sari бага, gogo ona eta zuzena ez eukitziafen.

3). Azkenez, gauza guztijak egiñ biar dira Jaungoikuak gura daben aldi-an, gura daben tokijan eta gura daben eran (pónganse ejemplos). Teologijako ikazkizunetan erakusten da, gauza bat ona izango bada, izan biar dala alde guztietatik: *bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu;* alde batetik utzunerik badauko, ez da oso osuan ona izango; ona da mezia egu-

nero entzutia, Jauna artzia, eta beste onerazpen batzuk egitia, baña gauza onek egiten badira etxia eta etxeko arazuak etxian egoteko ezkatuten dabenian, ez dira onak izango, eta ez dauz Jaungoiknak ontzat artuko. Auxe berau jasoten da beste egintza on azkogaz be. Gauza guztijak dauke bere aldi-ja, diño Jaunak Ezakunen idaztiajan: *omnia tempus habent*; aldi-ja otoi egiteko eta aldi-ja lana egiteko, aldi-ja itz egiteko, eta aldi-ja ixilik egoteko, eta gauzak bere alditik ateraten diranian, ezin izan leitekez onak eta Jaungoikuaren gogokuak.

Ea ba; gura badogu Jaungoikoak goraldtu gaizan, egiñ gauza guztijak, alan arimakuak zein gorputzekuak, zuzen, artez, ondo, Jaungoikuagaitik eta Jaungoikuak gura daben aldi-ja da eran, eta izango gara ludi onetan orniduak eta an goi-ja deun andi-ja, zein guztioi opa deutzuedan.

Etorkunde ozteko amabigaren igandea

(Irakurri edo esan goizpara, eta jafaitu onan):

Zoriontzuak benetan izan ziran Jesusen ikasleak, egunero Jesus ikusi eta bere itz eztatua entzun ebelako; baña zoriontzuago deritzat izan ziriala Jesusen aginduak bete ebazalako. Zeintzuk zirian agindu onek? Zeure Jaungoiko Jauna biotz-biotzez, gogo-gogoz, adore-adorez, maite izango dozu eta zeure geidea (lagun urkoa) bafiz zeure burua lez. Ez dira agindu bi, agindu bat baño. Jaungoikoa maite dabenak, lagun urkoa be maite izango dau; eta lagun urkoa maite ez dabenak, ez dau Jaungoigua maite izango. Judeguak, lagun urkotzat, bakarik euren abefikuak edo efitarak ezagutzen ebezan; eta onetan erakuntza andi-ja egozan, eta berau dezegitiafen Jesukristok len entzun dozuen irudi edo parabolagaz adierazo eutzen zein zan egijazko lagun urkoa.

Gure geide edo lagun urkoak dira Adanen jatofitik datozen gizazeme guztiak, nai urfekuak, nai urifnekuak izan; nai efitarak, nai afotzak izan, nai aiz-

kide, nai arerioak izan. Bardin dira gure geideak, ziñizte bakoak, Judutafak, mahomatafak, protestantiak, zismatikuak ta abar, danok, Aita baten seme-alabak garialako; danokgaitik iñ zan Jesukristo gure Jauna, eta kurutzian iñten eguala be, danokgaitik Aita zerukoari otoi egin eutzon, eta azkenengo afari oztian be, danokgaitik otoi egiñ eban, esanaz Aita betikuari: «Aita, egi-zu danak izan deitezala bat, zu ta ni bat garian lez, *ut unum sint*. Eta çzelan maitetu biar dogu lagun urkoa? Argiro dirauzku Jesukristok: *diliges proximum tuum sicut teipsum*; maitetuko dozu lagun urkoa zeure burua lez, Samaritar efukioñak maite izan eban lez, itzez ta egikunez. Samaritafa maitasunez efukitu zan lapuñen eskuetan jausi eta zaurituta eta iñ agiñan itxi eben gizon gaixoagaz, eta efukiz urgazi eban, eta alebanez bere laguntasuna egiñ eutzon, eta ber-berak egiñ be, eta ez iñoren edergafigaitik, geixoa nor zan begiratu baga, efukiz eta maitasunez. Gizon zauritua, auzaz Samaritafen are-rijua zan, bai edetziz, bai oituraz, bai uzkurtz edo erligiñoiez, ba Israeltar eta Samaritafak ez eben alkar artzen.

Eliztar izatia ez da naikoa. Gexoaren ondotik, eta jaramonik egiñ baga. igaro ziran jauparija ta Lebitafa eliztañak ziran. Ez eben ordea Jaungoikoa-ren gogoz jardun; Samaritafa oztera ez zan eliztafa; alan da be, Jaunak urkoagazko maitasun iruditzat ipiñi euzkun. Jesukristoren benetako ikaslea izateko, lagun urkoa geure burua lez maite izan biar dogu; ezaterako, geure buruari bizitza luzia, osasuna, ogazunak eta zoriontazunak opa badeutzaguz, bardin lagun urkoari be opa izan biar deutzaguz; beztelan ez dogu egiz maitetuko: geure buruari Jaungoikuaren aizkidetasuna, ezkaña, arimako bakia eta betiko atsedena opa badeutzagu, bardiñ lagun urkoari be opa izan biar deutzagu; eta bestelan, geuretzako nai ez dogunik lagun urkoari be ez deutzagu nai izan biar; geuretzako gaijotasunik, ezbiañik, ez ondazunetan kalte-rik, ez ozterantzeko zoritzañik nai ez dogun lez, bardiñ lagun urkoari be ez deutzagu opa izan biar; geuretzako gura ez dogun lez gofotorik, ikusi eziñik, ez bengantza gaiztorik, ez pekatuan jausi ta iñterik, bardiñ-bardiñ lagun urkuarentzat be ez dogu nai izan biar. Itz baten ezatiñen, geure buruarentzako daukaguzan sentimentu bigun, samur eta gozoak euki biar doguz lagun urkoarentzat be. Lagun urkoaganako maitasunak, era bitakua izan biar dau: azaletikua eta biotzekoa; izango da biotzetikoa, egiz eta benetan, biotz-biotzetik, bañu-bañutik maite izaten badogu; eta izango da azaletikua, biotzian daukagun maitasuna, azaletik erakutzijakaz, txaña ona egiñagaz, arpegi bigun eta gozua erakutzijagaz, premiñan badago lagunduagaz, gose bada

janarija emonagaz, biñozik badago jantzija emonagaz, itun badago, alaituagaz, eztu eta lafi aurkitzen bada, bere alde alegiña egiñagaz, eta gaijorik badago ikusialditxo batzuk egiñagaz; auxe da egizko maitasuna. Ao utzeko maitasuna, miñezko maitasuna, ez da maitasuna, leuntasun utza baño; one-lako maitasunari erderaz esaten jako: *jarabe de pico*. Ara zegaitik dirauzkun Joan ebangelarijak: *filioli, non diligamus verbo aut lingua sed opere et veritate*. Semetxuak, ez egizue aoz eta miñez maitetu, ezpada egitez eta egiz.

Baña maitasunak bere mañak daukaz, bakotxa bere mañan maitetu biar dogu; auzokoa ezin geinke etxekoa beste maitetu; arerioa bere ez aizkidia beste; erbestekoa be ez eritara beste, eta olan maña guztietan. Azkok uzte dabe maitasun egiazkua daukela noxian beiñ berba gozo ta eztitzuak lagun urkoari esaten deutezelako, baño onetan utz egin darue: maitasun egijazkuak berarizko ezaugarriak daukoz. Pablo apostolu deunak ezaugarri onek banan banan izentetan dauz: maitasuna baketzua da, biguna, gozua eta eruapen aundikua da; maitasun egijazkuak ez dauko ondamu edo enbidijarik, ez dauko asakakuntzarik, ez bengantza gaiztorik. Begira zer egiñ eban Jesukristo gure Jaunak: kurutzian ilagiñian eguala, ez eban eskatu goiko su bizerik, ez zigorik, ez bezte zoritxarrik, parkamena baño. Bardiñ egiñ eban Esteban ziñopa andijak be bera afika ilten ebenakaz, eta alan egin dabe beti ziñopa edo martirijak, deunak eta ozterantzeko gizazeme maitasun egizkoa biotzian euki dabenak.

Maitasuna da onoinen guztijen artian, lenena, naguzijena, onoinen guztijen eñegiña, bera daukonak, onoinen guztijak daukoz, eta bera ez daukona, naita ziñismen birija euki, naita mirarijak egiteko eskubidia euki, ez dauko ezerbe, ez deutzo ezerbe balio; alan diño Pablo Apostoluak berak, *nihil sum, nihil mihi prodest*. Maitasun Jaungoikozko au daukonak, jaretxiko dau pekatu guztien parkamena, alan diño Juan Ebangelarijak *Caritas operit multitudinem peccatorum*, alan jaso zan Marija Magdalena pekatari andijagaz, zeñek entzun eban Jesusen aotik itz gozo onexek: *remituntur peccata, quoniam dilexit multum*, parkatu jakoz pekatu gustijak, maitasun andija euki dabelako.

Agindu au betetako aleginduko bagintzaz, ez litzateke eliztañen artian, ainbeste asafe, gofoto, alkar ikusi eziñ, eta izkanbiña izango: euren burua ontzat daukenak, ez litzatekez asartuko, lagun urkoaren entzute, eta ospe ona, guzuzer baltzitzen, ez eta anayen artian asafe latzak biztuten.

Ea ba, biztu daigun geure biotzetan maitasun egizkoa, eta beragaz maitetu daigun geure lagun urkoa be. Onan egiñaz agertuko dogu biotzeko efuki eta

ondo naija, eta Jaungoikuak zarituko gaitu, efukitsuai ezkiñi deutzen zarijagaz, zeñ guztioi biotzetik opa deutzuedan.

Etorkunde osteko amairugaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

¿Zeñen irudija dala uste dozue legenaña? Elexako erakusle jakintzuak dira-
rauzkunez, pekatu loijarena. Legenafak gorputzian egiten dauzan kaltiak,
pekatuak egiten dauz gure ariman.

Gaxo izugarija da benetan legenaña, eta efukarajak ziñez legenardunak:
gorputz atalak zatika zatika ustelduaz jausten jakez; atsa ta sorna darioela
ibili oi dira ikusten dabezanen naskagari eta efukari diriala. Aldi atan lege-
nardun efukafientzat ez eguan gure aldi onetan lez gaixo etxerik, eta bizi
oi-ziran basuan, mendijan, iñogaz be artu-emonik ez ebela; gañera Judutafak
legenarduna ikutu edo arekaz artu-emonik ebana loitutzat eukiten eben. Le-
genardun gizagaijuak jazten ziran zapi zar batzuekaz, eta iñortxo ikusten
ebenian urñetik garazika esaten eutzen: *tane, tane*: loija, loija, iñor eurakana
uferatu ez zeitian.

Legenaña lenengoan orban edo mantxatxu bat baño ez da izaten; bera
agertzen da gorputzian azalian; eta orban onek beiñgo baten zabaltzen dira
gorputz guztijan, eta dana naskagari eta iguiñgari izten dabe. ¡Orban edo
mantxa batetik sortuten da usteltasun aiñ andija!

Loikerijako pekatuaz be auxe ber-berau jasoten da: pekatu onek kentzen
deutzo arimiari bere edertasun guztija, ezainduten dau, eta iketza baño bal-
tzago izten dau, Jeremias igarliaren esanian: *Quomodo oscuratum est aurum*.
Eta ¿nundik sortuten da pekatu ezaiñ edo galgari au? Safi askotan gauza txi-
ki batetik: batian izango da oldozkun edo pentsamentu loi bat, bestian begi-
rakune bat, berba nasai bat, dantza bat, gabeko ibilera bat... Dana dala, be-
ragaz ereiten da ariman azi txafa: azi au jaijoten da, ernetan da, geruago in-
dar andijago artzen dau, eta konturatu orduko arimia ezaindu ten dau eta us

telduten dau. Auxegaitik esaten dau Ambrosio Deunak onelako arazuak il-obirik atziltuenak baño atzituagoak diriala: *nonne gravius omnibus fetet sepulcris?* Legenafa gorputzian baño pekatu loiya ariman ariñago zabaltzen da: legenafa geldika geldika doya gorputza janagaz; pekatu loiya bariz ekatz donga batek dakafen lañu baltzez beiñguan arimia ezainduten dau. Begirakune batetik sortuten dira mila pentsamentu loi, gurari zikiñ, berba nasai eta egite dongak. Itandu Dabid bakaldunari zek jausi-eraso egiñ eutzon pekatu aĩn andijan, eta esango deutzue begirakune bat izan zala; itandu urlija neskatiliari zek galdu eutzon bere donzelatasuna, eta esango deutzue, egija esan gura badau, itz bat, berba leun bat, txera bat izan zala. Adanen pekatuak makurtu eta obendu eban gure izate guztija gatxera, eta auxegaitik indar txiki bat asko da gizasemerik onoiementzuena, birtutetzuena pekatuko lupatzian ondatuteko. Gizarterik geijena dago loikerijako olatupian urpetuta; esan lei antziñako uriola ondatzaliak urijak, efijak eta baso mendijak ondatu ebazan lez, loikerijako pekatuak urijak, efijak, ausunak eurak ondatu eta naskagafi egiñ dauzala. Gaur egunian alde guztietan nasaikerija baño besterik ez da ikusten: nasaikerija eta bilostasuna jantzijetan, nasaikerija jolasetan eta ibile-retan, nasaikerija izkefan eta dantzetan, nasaikerija ondartza eta bañu toki-jetan, nasaikerija mendi eta eguzki artzetan... zerbait lotsa daukenak bildur ez egon biar dau ibil-aldi bat egiteko. Bultzijetan, tranbijetan eta abar zenbat lotsabakeri entzuten ez da? ¡Auxe bai dala benetako legenafa! ¡Zenbat arima ezaindu, usteldu eta infernuetara ez daroaz! Baña iñondik azaldu eziñ leikena da, katoliko zintzo burua egiñ, Mariaren batzarrekoa biar bada izan, saritan Jauna artu, batzar on guztijetan sartuta egon, ta jantzikeran, dantzetan eta jolasetan besteen antzera agertutia. Eta ¡zenbat olango ez dago! Kurutzia eta domiñak idunean, eta besuak soil-soil (Jesus lapur bijen erdijan lez). Egi gafatzak dira onek, baña egi utsak. Gaur lotsabakokerijak aĩn indar andija artzen ba-dau, guraso eta gazte katolikoen efuz da.

Eta ¿zelan osatu leike gatx negargafi au? Jaungoikuak Moisesi emon eutzon osageijagaz. Jaungoikuak agindu eutzon Moisesi jaurti egijazala uritik bakartadera legenardun guztijak enparau gizasemiak sornetu ez dagijazan: *precipe fillis Israel ut eficiant de castris omnem leprosum*. Auxe berbera egiñ biar litzateke gizaseme loijakaz, euren izketa, abesti, dantza eta egite dongakaz arimak sornetu eta galtzen dauzanekaz, jaurti efitik kanpora, gazterija ezaindu ez daijen, umetxuen efubakotasuna galdu ez daijen, jaurti gizartetik urñera, euren arnasia ilkoña izan ez dediñ.

Zeuek ikusi izan dozue, bai sendi edo famelijetan, bai aiskiden artian, eta baita be ezagunen artian, zenbat kalte egiñ dauzan loikerijako pekatuak. Iku-si izan doguz neskatiā eta mutil gaztiak, guraso on eta elizkoyen seme-alabak, asijera ona euki dabenak, eñubakotasun andijan urte batzuetan bizi izan di-rianak, Jauna safi artuten ebenak, arimako arazueta arduratzuak zirianak... beiñgo baten elexatik urñduta, oitura galgariz azpiratuta, okertuta, lotsaba-kotuta. ¿Zek alagiña aldatu ebazan? ¿Nundik sortu zan aldakuntza galgarija? Lagun txafakaz, loijakaz, alkartu zalako, aiskidetu zalako: batu zan eurakaz, esafi eutzon benenua, sornetu zan (nastau zan) eta galdu zan. Eta ¿noren-a izan zan efua? Beria lenengo, baña baita be gurasoena, lagun txafetatik al-dendu ez ebelako. ¡Oh ze estua ta gogofa izango da Jaungoikuak guraso as-kori artuko deutzen kontua!

Gatx eta kalte andi onek gugandik alderatutiafen begira zer dirauzkun Jesukristok Ezakunen idazti edo liburuan: *prohibe pedem tuum a semitis eorum*: alderatu daiguzala geure oñak euren bide gaiztuetatik, euren itzak ilgarijak dirialako eta euren arnasia be eñegarija dalako. Aiskide txafagaz batzen dana bere antzekua egiñgo dala: *cum perverso perverteris*.

¡Gurasoak!, zaindu zeuen seme-alabak, gaurko umeak biarko lotsabakoak izatea gura ezpadozue; zaindu eta ekiñ gogor itzez eta egitez, katoliko eta euskotafak lez; zaindu gure oitura garbi edefak; ixuri euren biotzetan eus-kaldunen oitura onakganako zaletasun bizi bat; iraun danok gorputzeko eta arimako garbitasun andijan. Arima garbijak Jaungoikuaren gogokuak, Jesu-kristoren maitale andijak dira; berak esan dau arima garbijak zorientzuak di-riala eta Jaungoikua ikusiko dabela: *beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt*. Auxē da biotz biotzetik danoi opa deutzuedana.

Etorkunde osteko amalaugaren igandea

(Irakufi edo esan goizpafa, eta jafaitu onan):

Goizpafa Jesukristo gure Jaunaren itza da, beraren irakaskintza da. Jesu-

kristo egija berbera da: *ego sum veritas*, esan dau berak. Jesukristok utziñ eziñ egiñ lei, jakinduri guztija beragan daukalako; alan diño Pablo Apostolu Deunak: *in Christo inhabitat plenitudo sapientiae et scientiae Dei*. Beraz Jesukristok esaten dabenian eziñ iñork ugasaba bi otzeindu leikezala, egi utza esaten dau, bada bata maite badau, bestia gofoto izango dau; bata aintzako-tzat artzen badau, bestia eziñ ainbestekotzat artu; bata atsegiñ eta gogoko bada, bestia eziñ gogoko izan. Eta ugasaba eta jaube bi onek ¿nortzuk dira? Jaungoikua eta txefena: Jaungoikua ta mundu gaiztua: Jaungoikua ta diru zalekeria: Jaungoikua ta edozeiñ griña txar. Jaungoikua eta txefena eziñ leikez era batera otzeindu, bataren eta bestiaren legiak, aginduak eta esanak alkañen aurka dirialako. Jaungoikuak dirauzku bera bakafik maitatu daigula, biotz osoz, arima osoz eta indar guztijakaz, bera dalako gure egilia, gure jabe bakafa eta gure ongile utza, garian guztija eta daukagun guztija berak emon deuzkulako; txefenak bafiz gura dau bera Jaungoikotzat eukitia; eta beste aldi baten Jesukristori lez, dirauzku: neure aurian belaunbikotu ta gurtuten banozu, gauza guztijak emongo deutzudaz. Jaungoikuak dirauzku: izan zaitez apalak, obenduak, otsanak, garbijak, begiramentu andikuak; txefenak bafiz gura dau izan gaitezela, bera lez, geurekoyak, aruak, geure nai-zaliak, eta gofotau daigula menpetasuna, izan gaitiala aske, libre, nai doguna oldoztu, nai dogun lez itz egiñ, jolastu eta atsegiñdu. ¿Zelan ba bete aurka dabil-tzazan agindu onek?

Jaungoikuaren eta ludi gaiztuaren agindu, lege eta esanak be bata bestiaren aurka dagoz. Jesukristok diño: zoriontzauak biotzez txiro dirianak, zoriontzauak biotz garbikuak, zoriontzauak otsanak, baketzuak; ludi gaiztuak, luditar dongak bafiz, biotzez eta aoz esaten dabe: zoriontzauak aberatsak, aukera guztijan bizi dirianak, gozotasunez eta atsegiñez asetan dirianak. Jesukristok diño: arerijua maitetu egizu, biotzeko gofotua amatau egizu, bizi zaitez baketzu; luditar gaiztuak bafiz diñue: gofotau arerijua, kalte egiñ al dozun guztia lagun urkuari bere izen onian, bere eukijan, bere artu-emonetan. ¿Zelan bete giñai alkañen aurka dabiltzazan agindu eta esan onek? Jesukristoren jafailak bagara emen lufian eta bere aginduak zintzo zintzo betetan badoguz, bere lagunak izango gara zeruan; baña ludi gaiztuaren esanak eta aginduak betetan badoguz, bere lagunak izango gara infernuan be. Jesukristok dirauzku: ¡ene semia!, ekatzu zeure biotza, baña oso-osorik, ez erdizkatuta: *fili mi, da cor tuum mihi*. Jesukristok eskatu leikigu biotza, garian guztija eta daukagun guztija, berak emon deuzkulako: berak emon deuzku

izatia, bizitza, osasuna, ogasuna, aberastasunak eta abar, eta emon deuzkuz urte batzuetan bere otzegintzan igaro ta gero zeruan bizi izateko; ez deuzku lafegi eskatu, ba, dana emon deuzkunak dana eskatu leikigu. Biotza eskatutian maitasuna eskatuten deuzku, maitasunak biotzetik urteten dabelako; baña luditar gaiztuak maitasuna ukatu edo erdiz-erdiz maitatu gura dabe, eta au eziñ izan leiteke: Kristorena edo ludijarena.

Begira ezpabere zer egiten daben ludi maitazaliak. Goizian meza entzuten eta Jauna artzen, aŕatzaldian Jesukristo Judasek baño merkiago saltzen; goizian autortzen, aŕatzaldian Jesus iraiñduten; goizian aingeruzko moduzkotatunagaz, aŕatzaldian diabruaren nasaikerijakaz; goizian garbi eta txukun, aŕatzaldian, gaubian nabarmen, zikiñ, ezaiñ. Ugasaba bi onen begija eziñ bete genike, ba Jesukristok argiro dirauzku: *qui non est mecum, contra me est.*

Jaungoikua eta diru zalekerija be aurka dabiltz; Jaungoikua eta edozeiñ griña txar be bai. Diru zalekerija griña txar guztijen sustraija da: aberastu gurea, ta aberastu beiñgoan, eta edozeiñ bidez aberastu be. Aldi guztijetako gaxoa da diru gosea, baña gure aldi onetan txindi gaŕa bizi-bizi dagoala eziñ ukatu geinke.

Baña norbaitek esango dau: ¿Ez al-gara janariz arduratu biar? Bai, ba Jaungoikuak berak ipiñi deuzku janari ta jantzia arduratu bifa, baña arduratu neufiz. Bidezko ardurea ez deuzku Jesukristok galerazen; baña gizase-me asko dira jateko bakarik bizi diriala diñarduenak: zer jan, zer jantzi eta zegaz atsegiñdu izan ezkerro beste ezertxo arduratzen ez diranak, euki andi-jak euki ta be asetzen ez diranak, ufengorako edo etorkizunerako lain izango ote daben artega eta keskaz bizi dirianak.

Gizonok ogiz bizi gara, janarija biar dogu, baña ez ogija bakarik: gorputzeko janari eta jantzijaz gañera beste ardura batzuk daukoguz, eta ardura onetatik sortzen diran egiñkizunak ez aintzakotzat artutia diru-jopu izatia da. Jaungoikua esagutu ta maite izan eta bere aginduak ziero bete eta ofen bidez betiko zoriona eskuratzia da gizonaren elburua, eta au egiñ ezkerro Jaungoikuak emongo deuzku beste enparaua. ¿Zer ote da bikañago, dirauzku Jesussek, bizia ala janarija, gorputza ala soña estaltzeko jantzia? Bizia emon deuzkunak ¿ez al-deuzku ba bizi ori asi ta sendotzeko biar dogun janarija emongo? Ta gorputza emon deuzkunak ¿ez al-deuzku soiñ ori estali ta berotzeko biar dogun jantzia emongo? ¿Zegaitik ba artegatu? Begira, egaztijak ez dabe reeiten, ez itaitzen, ez kutxetan batzen; alan da be zuen Aita Goikoak oparo

alikatzen ditu. ¿Ez al-zarie ba zuek areik baño gurenago? Egaztijakaz ofen zintzoro arduratzen dana ¿ez al-da bere semetzat artu gauzonakaz geijago arduratuko? Bere ardurapean gaukaz ba Aita maitekofak. Jan-edan eta jantziteko gure alegiñ zurak eta bidezkoak onetzituko dauz; bizi izateko biar doguna, ufi edo ugari, emongo deuzku. Jaungoikuaren ala, Jaunaren jaubetza eta Jaungoikuaren gogoa bilatu lenen, eta beste gauza guztiak gañez ezafiko deuzkuz. Onezaz gañera Jauna zintzo zintzo otzeginduten badogu, izango gara zorientzuak emen eta zorientzuagoak an goijan. Berak esan dau: *Si mandata mea servaveritis... absque pavore habitabitis in terra vestra.* (Dígase en vasco). *Conferam malas bestias, dabo vobis pluvias in temporibus suis.* (Dígase en vasco). Alantxe egiñ dau beti Jaungoikuak bere serbitzari zintzoakaz. Gure Jaungoikua ugasaba ona da, eta ugasaba onak serbitzari zintzoak ondo artzen dauz, ondo laguntzen deutze. Begira Isidro Deunagaz zer egiñ eban. Isidro lugiña zan, txiroa zan, ogasunik ez eukan, baña bera serbitzari zintzo zintzoa izan zalako, pozik eta baketzu bizi izan zan, eta ez jakon palta ez zer jan, ez zegaz jantzi, ez zegaz limosnak egiñ, eta gaur bizi da goi-aldian aintzaz inguratuta, eta bere izena da ospatsua ludi guztijan. Bafiz, Jaungoikua itxi, ta txefena edo ludi gaiztua otzeinduten badogu, benturaz izango doguz aginpidiak, goraldiak, txaluak, atsegiñak. Eta onek ¿zer dira? Autza, utza, beiñgo baten galduten dirianak. Begira ze ariñ jausi dirian Europako Efegetasunik geijenak; begira zenbat aberats txiro biurtu dirian; begira ze ariñ amaituten dirian gozotasun eta atsegiñ guztijak: gaijotasun bategen beiñguan iñten dauz danak. Gañera txefenak eta ludi gaiztuak eskintzen dauzen atsegiñ gozotasunak ez dira osoak, ezpada miñgozotasun eta keska andiz naztuak. Txefenaren esana egiñ ondoren, au da, pekatua egiñ ondoren, biotza iñunduten da, keska garatzez beteten da, estu, artaga eta lañi aurkitzen da galdu dabelako une beratan bakia, Jaungoikuaren grazija eta aiskidetasuna.

Izan, ba, Jaungoikuaren otzein zintzoak, bete bere esan eta aginduak ariñ, zuzen. gogoz eta atsegiñez, eta berak donetziko zaitue emen lufian eta sari-tu an goijan betiko aintzagaz.

Etorkunde osteko amabostgaren igandea

(Esan goizpara eta jaraitu onan):

Gazte onen eriotziagaz Jesukristo gure Jaunak ikasbide eder eta onuratzua emon gura deuzku. ¿Ze ikasbide da au? Ikasbide au da ludi onetan giza-
seme guztioak bidatzijak gariala, betikotasuneruntz goazala, eta an izango gariala, edo betiko zoriontsu edo betiko zorigaiztoko. Egi bildurgarria, safi-safi oldoztu biar gendukiana, bada bertatik onera andijak atera geinkez. Egiñ daigun, ba, gogarte laburtxu bat bereatzaz.

Bizitzia ¿zer da? Itaune au munduko jakitunai eta mundu zaliai egiten badeutzu esango deuzkue bizitzia dala jolastu, atsegiñdu eta gozetako aldija; baña itanduten badeutzu Job aita-len deunari, ludi onetako jakitun afo guztijak baño geijago dakijanari, onek esango deuzku bizitzia dala aizia: *ventus est vita mea*, eta aiziaren ariñtasunagaz ludi onetan egiten dogun ibiñ-aldi bat; bañiz itanduten badeutzu Dabid bakaldun deunari ¿zer dan bizitzia?, onek erantzuten deuzku bizitzia dala amaren sabeletik obira egiten dogun ibiñ-aldi bat; eta egijaz, jaijoten gara, emoten doguz oinkada batzuk lufaren gañian, oratuten gauz gaijotasunak, oyan ezarten gauz eta beinguan betikotasuneko bidia artzen dogu.

Bai, betikotasuneruntz goaz: jaijotzako egunian bertan arako bidea artu gendun, eta geldi-geldi eta nañaz lez, ara goaz danok. Gutariko batzuk, ume-tasuneko egun zoriontzua eta efu bagako jolasak urñ itxi dabez; gaztetasuneko urte loratsuak, eta amesak, eta zorakerija guztijak urñ eta betiko itxi dabez; gizatasuneko urte edefak, oldozkunak, asmo eta erabagijak be urñ itxi dabez. Begiraldi bat atzeruntz emoten badogu, ikusiko dogu bide luzia egiñ dogula, eta ija bizitziaren amaijan gagozala.

Eriotzara goaz, baña eriotziagaz ez dira amaituten gauza guztiak: iñtia ez da amaitutia: iñtia bizitza barija astia da. Burdiñ-bidetik doyan bultzija tunelian

sartzen danian ez da ango iluntasunian geratzen, ezpada beste aldi argitsuam agertzen da: gu be, eriotzako tunel ilunian sartzen geranian ez gara iluntasun atan geratuko, ezpada beste aldi argitsu edo ilunago baten argituko gara. Oldoztu edo pentsau beije au pekatu astunian eta Jaungoikuaren asafian bizi dirian efukarajak; arimiagaz, zeruagaz eta betikotasunagaz aztuta bizi dirianak; ludi onetako jolas gaizto, atsegiñ, gozotasun eta lizunkeriz bakarik gogoratuten dirianak eta autorkuntzia eta Jauna artzia albo batera itxita daukenak; ba betikotasunera eldutan agertu biarko dabez euren gogoan, ariman, konzientzian daroien nazpila guztija. Erbestera guazanian, nai Franzijara, Inglatefara, nai beste diefi batera, ango agintarijak edo agintari ordekoak daruagun guztija argitara atera eragiten deuzkubere eta dana aratu eta astertuten dabe. Au zegaitik egiten dan edonok daki. Guri be Jaungoikuak, gauza guztijak esagutu eta agirijan daukazanak, beste onenbeste egiñgo deuzku.

Ludi onetan salozketak (kontrabanduak) ezez igaro leikez, batzuetan ixilian edo eskutuan eruanagaz, beste batzuetan zaintzaliari eskupekua emonagaz, eta beste era askotara. Baña Jaungoikua ¿nok atzipetu? ¿Nok ixilian edo eskutuan ezer igaro berari? Bere begi zolijak dana dakutze; bere zuzentasuna eziñ inok erosi lei, ez txindijagaz, ez ezegaz be. Ez dago, ba kontrabandorik egiñ edo pasetarik: bere aurian agertuko da bakotxa izan dan lez edo dan lez; an agertuko dauz bakotxak ixilian, eskutuan, bakarik edo lagunagaz egiñiko obenak; an agertuko dauz Erligiñoiaren eta Elexiaren kaltez esaniko itz zatar, garatz eta lotsarizkuak; an agertuko dauz asafiak, gofotuak, ikusi-eziñak eta bengantza gaiztuak; an ikusiko da zein izan dan bere jafaiile egijazkua, zintzoa, bere maitale benetakoa, eta zein izan dan jafaiile epela, bada-ezpadakoa eta dongaro dana Judasen antzeko izun (hipócrita) paltzua; an ez dabe balioko, ez guzurfak, ez atzakijak, ez beste izunkerijak; an ez deutze balioko jakitunari bere jakitunak, aberatsari bere dirutzak, ez bakaldunari bere aro edo koroyak, ez eta anderaño eta dama guztijai bere pitxijak. ¡Ay, au ondo oldoztuko balebe ofako Kristotar otz, epel, beti luferra begira dagozanak!, ofako jolas, atsegiñ, gozotasun eta jan-edanetan euren biotza ipinten dabenak! Ofako Kristotar, iletan eta urtetan autortu barik, Jauna artu barik, beragandik ufiñduta bizi dirianak, diñot bafiz be, egija bildurgafi onek goguan balebez, ¡ze onak, ze onoimentzuak, ze deunak izango litzatekezan!, ze afeta eta ardura andiz arimako salbaziñua bilatuko leukient! Baña, zoritxafez ez dabe ezer oldoztuten (pentsetan) eta bizi dira beste bizitzarik ezpalego lez, emen ludi onetan dana amaituko balitz lez. ¡Eruak! Bes-

te bizitza bat dago, eta ez emengua lez, labufa, ezpada betikua, beti iraungo dabena; eta aruntz goaz, ariñ-ariña, geratu barik: *ibit homo in domum æternitatis*. Ariñago goaz egaz doyan txorija baño; ariñago goaz mendi-berantz datofen efekatzua baño; ariñago goaz itxas zabalian eta ke baltzez inguraturta doyan itxas-ontzija baño; ariñago goaz or bidetan ziar ofoeka eta auts pilo andijak ateraka tximista lez doyan tafanta baño. Batzuei gurasuak iges egiñ deutze, beste batzuei senafak edo emastiak, beste batzuei seme-alabak, beste askori aiskide maite kutun-kutunak; danak banan-banan igesi duaz, eta euren ondoren gu bere bai. Jaijo giñan egunian esan euzkun Jaungoikuak: *aurrera, aurrera*; eta arantz goaz berak jalto ortxe! esan arte.

Bizitza onetan aldi batzuk bildurgarajak, ikaragarajak izaten dira. Onetari-ko bat da arako gabaz eta bidazti goazala uste bagatik jeup! edo alto emen, esaten deuzkuenian. Didar bildurgari au entzuten dabenak ziur daki lapufen eskuetan dagoala eta daroyan guztija oztuko deutzela, eta benturaz bizitzia bera be bai; auxegaitik bidazti efukarijai sartzen jake safakio ikaragaraja biotzian, eta izu aldi (susto) onetan batek baño geijagok galdu dabe sentzuna eta bizitzia bera. Orain, ba, lapur batzuen didafak ainbeste bildurtu eta ikaratuten bagauz, zer izango da Jaungoiko altsuak, bizijen eta ilen epaikarajak, pekatari doñofari, itzATEGAZ sartuko deutzon ikaria? Pablo Apostolu Deunak diño ikaragaraja dala Jaungoiko bizijaren eskuetan jaustia: *horrendum est incidere in manus Dei viventis*.

Gogoratu, ba, astiro-astiro, egija bildurgari aonexek: gogoratu egunero, elexara zuazenian, mezetan zagozenian eta osterantzian.

Betikotasunera goaz danok: batzuek bide zuzenetik, bestiak bide okefetik, eta emendik doiazanak eziñ eldu leitekez betiko zorientasunera. Zorientasuneko bidia bide zuzena da, agindu santuen bidia da; bide ofetatik juan dira Apostoluak, Martirijak, Konfensoriak, Neskutz edo Birgiñak, arima onak, Jesusen maitale izan dirian guztijak; bide ofetatik doaz Kristotar zintzo guztijak, pekatari damutuak eta bizitza onian jafaituten daben guztijak. Okefeko bidetik doaz Jesukristogaz eta bere Elexa Deunagaz ezelako artu-emonik gura ez dabenak. Onak eta bestiak eziñ ezelan bere alkar idoro leije; ez zirian idoro an goijan Ignazio Loyolatará eta Lutero lekaidia, ez eta Teresa Jesuserena eta Isabel Inglaterrako efegiña, ez eta Beñotxoatar Balendin eta bere iltzalia. Bide okefetik eriotzaragiño doazanak galduko dira; bide zuzenian zati bat ibilita bide zuzenetik aldenduten dirianak galtzeko afiskuan jarten dira, bafiro bide zuzenera penitentzijan bidez sartuten ezpadira.

Gogoratu, ba, egi bildurgafi aonexek; gogoratu safi bidaztijak gariana, betikotasuneruntz goazana, eta nai ta naiez ara elduko gariana. ¡Zoriontzua bide zuzenetik doiana! ¡Zorigaiztokua bide okefetik doiana! Eskatu goiko Jaunari bere eskar edo grazija, bere laguntasunagaz beti artez, beti zuzen zeruko bidean ibilteko, eta grazi au eskatuten badeutzagu ziñismen biziz eta gogo eta asmo onez, emongo deuzku bere aintza geigarirako eta gure goguari onerako.

Etorkunde osteko amaseigaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Gizon urmindua zenoren irudija dala uzte dozue? Elexako erakuzla jakintzuak dirauzkue gizon urminduak iru pekatu irudituten dauzela: diru zalekerija, loikerija, eta afokerija: aratu eta ikusi daiguzan banan-banan.

1.º Gizon urmindua egafi dago beti, urak ez dau asetzen, zenbat geijago edan, geijago gura dau; eta zenbat geijago edan, gatxa geijago geituten jako, auxegaitik puztu eta andituten jako sabela, beste onembeste jasoten jako diru zalekerijako ekandua daukon gizon nai emakumiari: gitxi badauko asko gura dau; asko badauko geijago gura dau, ez da iñoz aseten, ez ogazun andijakaz, ez ondasun eta aberaztasun ugarijakaz, ez eta txindi piloakaz; erazoez ziñuan jakitun batek, txindi egafija txindijagaz geituten dala. Agustín deunak diño diru zalekerija infernuaren irudija dala, bada infernuak mila-ka arima iruntzi aŕen, iñoz ez daben lez ezaten, *asko da*, alantze ekandu gaizto au daukonak, eukijak euki ta be, ez dau iñoz ezaten *asko da*; auxegaitik, ekandu galgafi au nekezeko baten osatuten da; zenbat zafago, aibat gogorago egiten dalako; beste ekandu gustijak, zartzaruan indargeak izaten dira, baña txindi zalekerijak ez deuzto gizonari iñoz be itxiten, beragaz juan oi da obira eta betikotasunera be.

2.º Gizon urminduak irudituten dau loikerijako pekatua. Gizon urmin-

duak bafu guztija galduaz juakalako, euki oi dau arnaza atzitua, ain modutan ze, gaijo zaintzaliak eurak saritan ezin jazan edo sufritu izaten dabe. Beste onen-beste jazoten da loikerijako ekandu zikiña daukon gizasemiagaz be; bere begirakune, bere ziñu, bere izketa, egintza, dantza eta ibilera guztijakaz ezkandaluko atz zikiña alde gustijetan zabal duten dau; osiñik baltz eta zikiñena baño baltzago eta zikiñago da bere biotza, bere burua: geldigeldi daguan ur loijak ez dau ats zikiñik emoten, baño makilla bategaz zirikatuten bajako, bafuko loi gustija beinguan azalera, kampa, urteten dau; alantxe gizaseme lojak, berbakaz eta egitadakaz, azalera, kampa, ateraten dau biotzian daukon loikeri guztija; urminduaren gatxa ez da ezarten beragaz dabil tzazanai; bafiz loikerijako ekandua ezarten jake beragaz dabil tzazan guztijai; begira ezpabere ¿zek alagiña galdu dau gaurko gazterija? loijakgazko aizkidetazunak, sagar ustel batek inguruan dagozan sagar guztijak, usteldu eta galduten dauzan lez, alantxe gizaseme loijak loituten dauz beragaz dabil tzazan guztijak. Efazoez diño idazki deunak: *cum sancto sanctus eris, cum perverso perverteris*.

3.º Gizon urminduak irudituten dau afokerija; gaijo au daukon gizasemia puztuten da, urdala andituten jako eta ura atera biar izaten jako; afokerijako ekandu gaiztuak be gizona puztuten dau, andituten dau, baño ez anditasun egijazkuaz, guzufe zkuaz baño, gizon afo andiputzak uste dau bera dala naguzi gauza guztietan, bai edertasunian, ornitasunian, jakiturijan, aberaztasunian, indarketan eta abar; gizon afuak, daukon on apurtxua geituten dau; daukozan utzune, palta, eta akatzak eztatuten dauz; bizi da bere burua atzipetuaz; uzte dau zerbait badala, ez izanik ezerbe. ¡Ze itxumendi galgafijal bere adiña, bere naija, bere biotza eta izate guztija daukoz puztuta, andituta, urmindun gaijuaren antzera. ¡Oh ekandu gaizto eta galgafijak diran iru ekandu onek! ¿Aske edo libre ete gagoz euretatik? Aratu daiguzan apurtxo bat geure buruak eta ikusi, eta onetariko ekandu gaiztorik ezpadaukogu, emon ezkefak Jaungoikuari euretatik gorde izan gaitualago; baño ekandu onek iratzi badira gure biotzetan, eta eurakaz ezaindurik bagagoz, edo euren mendian bagagoz, artu berbertatik neufijak azpiratuteko, edo egiñ Ebangelijoko gizon urmindun gaixoak egiñ ebana.

¿Zer egiñ eban gizon gaxo onek? Itxi ebazan ludiko osagiñe guztijak eta zeruko osagiñe on eta jakintsua bilatu eban, eta bere bidez osasuna bilatu eban. Guk be, bere antzera, bilatu daigun zeruko osagiñe maitekofa; altara ofetan daukagu Jesús, osagiñe jakintsu eta efukiofa, ainbat gaixo ludi onetan

osatu ebazana; ludi onetako osagileak gorputzeko gatzak bakafik osatuten dabez; Jesukristok bafiz gorputzeko eta arimako gatz guztijak osatuten dauz; eta osatu osoro-osoro. Sagrarijo ofetatik dirauzku guztijai: *venite ad me omnes*; erdu nigana gaixo zarien guztijok, nik osatuko zaitudaz. nire altasuna ez da gitxitu, ez da laburtu, nire efukitasuna be ez, erdu ba nigana, ez nizan etofi osasundunak bilatutera, gaixoak bilatutera baño, eta batez be arimaz gaixo dirianak; damutu zeuen oben edo pekatuakaz, zaletu otoi eta Jaun artziagaz eta osatuko zare, gizon urmindua osatua zan lez, arimaz eta gorputzez.

¿Zer geijago egiñ eban gizon urminduak? Dana itxi, jua Jesusengana eta agertu bere aurfian: *erat ante illum*; ez eban itzik edo barbarik atera, ez eban ezerbe eskatu, ixilik egon zan; baña bere biotzak itz egiñ eban, Jesusen al izatian ziñizmen bizi-bizija eukan, Jesusen efukitasunian uste oso-osua ipiñ eban, bere begiraune gozo bat itxaroten eban, eta beste бага jaretxi eban aĩñ bizirop eban osasuna. Ara emen zer egiñ biar dogun guk be: etofi Jesusengana, belaunbikotu bere aurfian, berari adi-adi egon, baña itzal andijagaz, apaltasun andiATEGAZ, maitasun sutzuagaz eta Jesus efukituko da eta emongo deuzku gura doguna. ¡Ah kristiñauak! biotz bik alkañi begiratu-ten deutzenian, biotzez baño ezpabere alkañegaz itz egiten dabenian, sortu-ten da maitasuna, eta maitasunak eskatuten dabena eziñ izaten da ukatu; au da egija bat gizarteko maitasunetan be ikusten dana.

Guazen ba Jesusengana; agertu dejoguzan geure gaijotasun guztijak, arimakuak eta gorputzekuak, ziñizmen bizijagaz, uzte onagaz eta osatuko gauz, bere aintzarako eta gure arimen onerako, zein dan guztioi opa deutzudana.

Etorkunde osteko emezazpigaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Jesukristo gure Jaunak dirauzku goizpar onetan lenengo agindua eta nagusijena dala Jaungoikua maite izatia gauza guztijen gañetik; eta bigafena,

lagun urkoa maitatutia geure burua lez; danok gara aita baten semiak eta berangaitik anaijak; baña ez dogu maitatuten lagun urkoa, Jaugoikuak gura daben lez, eta au da geijenian geure genijo edo izakera zitalagaitik. Genijua biar dan lez zuzenduten ezpada, pekatu askoren sustraja izaten da. Gatxa da genijua ezi edo aspiratutia, baña geure aldetiko arduraz eta Jaungoikuaren laguntazunagaz ezi eta ondu leitekiana da. Guazan ba berakaz berbatxu bi ezatera. Entzun gogo onez.

¿Zer da genijua? Ez da ezez itaune oni erantzutia; danok esaten dogu: urlijak genijo ona dauko, berendijak genijo zitala, efiak, dauko; baña ez dogu beiñ be esaten zer dan genijua; alan guzti be asartuten naz esaten genijua dala jaijotzaz bakotzak dakargun izakeria, eta izakera au dezberdiña dalako, genijua be desberdiña izaten da. Izakera batzuk dira ilak, epelak, alan itz egiteko, nai traturako, nai artu emonetarako, nai egitza guztijetarako; one-lakuak ez dira ezegaitik estututen, ez lafituten, ez arbinduten, ez mugitzen, zirikada bat biar izaten dabe biztuko badira; beste izakera batzuk oztera, bizijak, azkafak, kementsuak, izan oi dira, beinguan asmau, oldoztu edo pen-tzau, esan da egiten dabenak. Izakera batzuk dira bigunak, gozuak, menak; beste batzuk zitalak, efiak, batzuk alaijak, beste batzuk itunak, gogo ilekuak, Izakera onek guztijok ezagututia onera andikua da, ba ezagutuaz, dakigu batagaz eta bestiagaz zelan zuzenduko garian.

Izakera txafa daukona, ausokua bada eta alkartasun onian bizi gura bado-gu, ez auferapide aundirik emon, ez lafegijan beragaz sartu; lagundu bai, baña bakotxak bere tokija, lekua gordetan dabela. Izakera txafa daukona etxekua bada eta batez be gurasoa, ez bere esanai erantxuera txarik emon, iritu ez dediñ, eta bere iritazunagaz pekatu astunetan jausi ez dediñ; safi askotan eruapen apurtxu bat ez eukitiafen, sendija infernu biurtzen da. Erua-penak dana goituten dau; karidadiak dana jasau edo sufriduten dau. Lenengo gizaldijetako kristotafak maitasunik sutsuenian eta bakerik gozatzuenian bizi ziran, eta ainbestian ze, Lukas Apostolu deunak esaten dau, danak biotz bat eta arima bat eukela: *cor unum et anima unum*; eta ¿zegaitik?; izakera des-bardiña eukiafen maitasunak dana bardinduten ebalako.

Baña gaur egunian bestera jasoten da maitasunagaz eta txera bigunagaz eta isiltasunagaz; izakera gaiztoa amatau bafian, zirikatuten da itz gafatza-

kaz; ezaterako, emaztiak daki bere senafak genijo edo izakera bizija daukola, eta beinguan asafatuten bada eta itz bigunak esan bafian, itz zofotz eta gafatzak ezaten dautzazala ¿nork ez daki, aldi onetan, bere senafa ifituko dana? Otzeñak daki bere ugazabak genijo edo izakera bizija daukona, eta beingo baten suak artuten dabela eta apal erantzun bafian, bekoki astun eta ilunagaz erantzuten deutzola ¿nok ez daki era onetan bere ugazaba geijago eta geijago sutuko dana? Aizkide batek daki bere lagunai ez jakola atsegiñ izaten alako eta bestelako bafiketak eta jolasak, eta alan guzti be, egunero eta orduero, beti zirika dabilela ¿nok ez daki aizkide au asafatuko dana eta benturaz biraoka asiko dana? ¿Nundik sortuten dira gizarteko ez da baidak? ¿nundik asafiak eta ikusi eziñak? geijenian izakera txar edo genijo gaiztotik. ¿Nundik sortuten dira senar-emazte askogan ikusten dirian agirika gogor, asafe eta konpondu eziñak? genijo dezberdiñetik; bijak eutsi gura deutze beriarri; batac gogor, beztiak gogofago; bata zital, bestia zitalago; bata ilun, bestia ilunago; eta gero ¿zer jasoten da? ekatz egunetan jaso oi dana: odei baltz ilunak agertzen dirianian ezagun izaten da ekatz gogofen bat datořela, zabalduen dira odeijak, azten dira tximista ikusgafijak, entzuten dira trumoe ots bildulgarijak eta gero txingofada eta euri ondatzaliak; auxe berau jasoten da senar-emazte askoren genijo desberdin eta zitalagaz; lenengo, odoi baltz ilunak, au da, bekoki astun eta mosu ilunak; gero, tximistak, au da, zitalkeri gafatzak; geruago trumoi ots bildulgarijak, au da, berba astun, gogor eta gafatzak, eta azkenez, txingofada eta euritza kaltetzuak, au da, negar samiñak, buřuka gaiztoak, ezkandaluak eta alkarřengandik igez egitiak. Gauza bi, berez gogofak dirianian, alkar joten badabe, zarata andija ateraten dabe; baña bata gogofa izanařen bestia biguna bada, otsa, zaratia amatetan da (pónganse ejemplos). Beraz nora ezekua da izakerak, genijuak, esagututia, maitasun eta eruapen apurtxu bategaz alkar ondo eruan al izateko.

Baña ez da asko besten izakeria esagututia, norberia be ezagutu biar da, ezi eta aspiratuteko: danok daukagu berariko izakera edo genijua eta ez ona, txafa baño, eta beran eziten aleginduten ezpagara, iraungo dau eriotzaragiño, obiragiño; ara zegaitik esaten daben erderazko esakunak: *genio y figura hasta la sepultura*; au da, izakeria obirañokua.

Eta ¿zelan ezi edo aspiratuko dogu, edo aldatu izakeria, genijua? Ilduratuaz, mortificadugaz. Tantai luziak eta zugatzak zuzenduten dira aiskoriagaz eta zeriagaz, okeřunak eta koskak kenduagaz; guk be ildura edo mortifika-

siñoeko aizkora eta zefiagaz landu biar doguz jaijotzatik dakarguzan grina eta okefune guztijak; onetarako eskatu Jaunari laguntasuna eta grazija eta beragaz indarduta, alegindu, dana landu, bigundu eta gozotuten; alantxe egiñ dabe zeruan dagozan deun gustijak, alantxe egiten dabe onoinenian auferatu gura daben arima on gustijak, alantxe egiñ biar dogu guk be.

Ibiñi ba zuzen eta artez Jaunaren bide santuetan; ezi eta aspiratu biotzeko okefuna guztijak; izan beti baketzuak, artu daizuen egunen baten Jaungoikuak baketzuai ezkiñiriko sarija: *beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur.*

Etorkunde osteko emezortzigaren igandea

(Irakurri edo esan goizpafa, eta jafaitu onan):

Jesukristo gure jaunak Ezkriba eta Fariseotar doñorai zirautzana deritzat gaur egunian, kristotar askori be ezan leikijuela: *ut quid cogitatis.....* zeuen biotz baruan zegaitik aĩn dongaro oldoztu edo pentsetan dozue? Ekandu gaizto onek gizartian zabalera andija dauko. Ez dira gaiztuak bakarrik dongaro oldoztuten dabenak, baitabe onak, elexa zaliak, safi autortu eta Jauna artzen dabenak eta euren buruak ontzat daukazenak. Pekatu au biotzaren baruan eta ixil-ixilik egiten dana da, eta esaten jako juzgu dongia edo, bardiñ dana, epaikunde dongia, Jatofizko pekatuak itxi euzkun txarferako makurtasun edo obentasun au, eta auxegaitik ezez-ezez artzen doguz okeferantz lagun urkoaren esan, asmo eta egintza guztijak. Gure begijak argi-argi daukoguz besten utzunak ikusteko, baña lausotuta edo ilunduta geure utzunak ikusteko. Guazan ba gai onetzaz zerbait ezatera. Entzun....

Gure adimenaren egintzak desbarbiñak dira; batzuetan zalantzak (dudak) beste batzuetan susmak (sospetxak), beste batzuetan epaijak; zalantza edo

dudia daukonak, ez dau ezerbe erabagiten, eta auxegaitik ez dau pekatu-
 egiten; susma edo sospetxak daukozanak, geijago obenduten dau alde batera
 bestera baño, baña ez dau ezer erabagiten eta auxegaitik geijenian ez dau
 pekatu-rik egiten, edo pekatua izango da ariña; juzgetan edo epaituten dabe-
 nak, erabagiten dau bere eritxijan, baña eritxi au izan leike zuzena, bidezku-
 a, edo okefa eta bidegabekua. Gure epaijak (juzguak) bidezkuak, arazoezkuak
 badira, ez dogu pekatu-rik egingo. Agiriko pekatarija dongaro juzgetia, epai-
 tutia, ez da pekatu; esaterako, geuk ikusten badogu eta ziur badakigu arako
 gizona lapu-^{fa}, ordija, loi-^{ja}, blasfemari-^{ja} dala, eta agiri-agirijan dala, eziñ
 agaitik ezan giñai ez dala alan; karidadiak beartuten gaitu aren falta eta utz-
 unak ez esatera eta beragaitik otoi egitera ondu dediñ, baña ez aura ontzat eu-
 kitera. Agiriko pekatarija ez izan a-^{ren}, ziur badakigu urlijak gaiztakeri andi-
 ren bat egiñ daula; esaterako, eriotza bat, lapu-^{feta} bat, ziñistu geinke alan
 dala, baña geure siñiztia ez dogu lafegijan au-^{fera} eruan biar eta euki donga-
 tzat oituraz, okerkeri-^{ja} bat bein baka-^{rik} egiñ dauna; esaterako, bein birao
 bat ezan dabelako, ezin giñai esan biraoti-^{ja} dala; bein lapu-^{feta} bat egin da-
 belako, eziñ giñai esan lapu-^{fa} dala; nezkati-^{la} batek argaltasun bat izan
 dabelako, eziñ giñai esan eta juzgau nezkati-^{la} au bizitza gaiztokoa dala. Fa-
 riseota-^{fak}, dongaro juzgau edo epaitu eben Maria Magdalenia, Jesusen oñe-
 tan auspastuta nega-^{rez} ikusi ebenian, baña ordu atan, aldi atan, M.ª Mag-
 dalenia ez zan pekatari-^{ja}, ezpada penitenta andi-^{ja} eta arima justua. Judeguak
 dongaro juzgau eta epaitu eben Juan Batiatza-^{lia}, eta ¿nok ezdaki Juan Ba-
 tiatza-^{lia} izan zala deuna jaijotzaz, deuna eta penitente andi-^{ja} bizitzan eta
 deuna eriotzan bertan? Jesukristo gure Jaunagaitik ¿zelako oldozkun edo
 pentzamentu gaizto egiñ ez ebazan Escriba eta Fariseo do-^{lor} ta ondasun-
 tsuak?

Kristiñauen artian be, asko dagoz ikusi, entzun eta esaten dan guztija
 dongaro artzen dabenak eta dongaruago juzgau edo epaituten dabenak; esa-
 terako, ikusten dabe urli-^{ja} txiroai limosnia emoten eta bestebaga esaten dabe
 banerijaz egiten dabela; ezagututen dabe berendi-^{ja} begiratu dala bere euki-
 jan, eta diñue zekena dala; alako edo beztelako nezkati-^{la}, elexa zalia dana,
 safi autortu eta Jauna artzen dabela, eta esaten dabe izun edo hipokrita, pal-
 tzu dala. Aiñ e-^{rez} gauza guztiak juzgau edo epaituten dabezanak bai diriala
 dongak eta kristiñau txafak.

Beste batzuk oster-^a izakeratik baka-^{rik} juzgau edo epaituten dabe dan
 dana: esaterako, begi gofi-^{jak} daukazalako, edalia dala, ordi-^{ja} dala; begi ur-

diñak badaukoz, guzurtija dala; bigun-bigun itz egiten badau, miñ labanekua dala. ¿Nok ez daki juzgo donga edo epaitute onek pekatu diriana? Jesukristok argiro dirauzku ebangelijo santuan, ez daigula iñor juzgau edo epaitu arpegikeratik: *nolite judicari per faciem*; bada beti edo geijenian utzegite andiak egiño doguz eta pekatu andijetan jausiko gara.

Juzgo donga edo epaitute dongiak karidadia eta justizijako birtutia austen dauz. Karidadiak agintzen deuzku maitetu daigula lagun urkoa geure burua lez eta izan deijogula begiramentu ona, geure buruari opa deutzagun lez; justizijako birtutiak bafiz agintzen deuzku ez daijogula iñori be kalterik egiñ, ez bere onran, ez bere izen onian, eta ez daigula iñor gaiztotzat euki bidebagekeriz: *nemo existimandus malus nisi probetur*; geuretzat nai ez dogunik ez deutzagu iñori opa izan biar. Ez daigun ba aiñ ezez iñor juzgau edo epaitu. Jaungoikua da gure Epailari bakafa, eta Epailari zuzena, arteza, gauza guztijak ondo baño obeto ezagututen dauzana, eta egiz eta artez epaituko gabezana.

Geijenian, ez esatiafen beti, geure gaiztotasunetik eta lagun urkoari deutzagun ondamu, ikusi-eziñ, da goñototik. Egiz ona eta zuzena danak, beti ondo eta zuzen pentsau eta epaituten dau; okefa eta gaiztua danak bafiz beti oker eta gaizto pentsau eta epaituten dau. Maitasun egijazkua daukanak, maitasunez pentsau eta epaituko dau; baña goñotua daukonak eziñ gauza onik ikusi lei goñoto deutzanagan deunik andijena izanda be.

Jaungoikuaren begijetan onak eta zuzenak izan gura badogu, garbitu daiguzan lenengo geure biotzak, ezi eta azpiratu daiguzan griña txar eta oitura gaiztuak, eta amatau goñotuak, eta onan obenduko gara beti ondo pentzau eta ondo epaitu edo juzgetara: biotz onaren ezaugarrija da gauza guztiak alde onera ezartia eta ondo eta zuzen juzgau edo epaitutia. Eskatu deijogun Jesukristo gure Jaunari eskar edo grazija beti bigun, beti ondo eta beti zuzen juzgau edo epaituteko zaletasuna, eta apaltasunez eskatuten badeutzagu emongo deuzku bere aintzarako eta geure arimen salbaziñoerako.

Etorkunde osteko emeretzigareñ igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Elexako erakusle jakitunen eritxijan goizpar onek aitatuten daben eztegua Eukaristia deunaren irudija da. Jesukristo gure Jaunak gertau eban bazkari eder eta goxo au bere Elexa Deunian; ber-bera da bazkari onetara giza-
seme guztiai, au da Kristotar guztijai, deituten deutzona Sagrarijo ofetatik esanaz: *venite, et comedite panem meum*: erdu, eta jan egizue nire gorputz eta odola, baña gura dau eldu gaizan arima garbijagaz eta gertaera onagaz; auxegaitik, Sakramentu au egiñ eta Apostoluai emotian, oñak garbitu eutzezan adierazoteko zeñ garbi eldu biar eben Jauna artutera. Itz batzuk esan daiguzan, ba, gai onetzaz. Entzun.....

Bitarikuak dira Jauna artzera doazanak eruan biar dauzan gertaerak: batzuk gorputzaren aldetik, bestiak gogo edo arimiaren aldetik. Gorputzaren aldetik, egon biar da barurik, au da ezer jan eta edan barik gabeko amabijetatik aufera, Jauna artu arte. Zerbait jan edo edaten bada austen da baraua, eta eziñ Jauna artu leike; baña baraua ez da austen agiñ artian geratuten dan apufen bat iruntzi afen edo arpegija garbitutian ur apurtxu bat norberak nai ez-dabela iruntzitiafen, edo txistu apurtxu bat iruntzitiafen: onek uskerijak dira eta ez jake jaramonik egiñ biar.

Barau au ez dau Jesukristo gure Jaunak aginduten, ba guztijok dakizue apal-ostian Apostoluak Jauna artu ebela; barau au aginduten dau Elexa Ama Deunak, Jesukristoren gorputz deunari zor jakon itzalagaitik, eta berangaitik baraurik egon bage Jauna artzen dabenak, obena, pekatua egiten dau, Elexa Ama Deunaren agindua austen dabelako. Onezaz gañera, Jauna artutera doyanak eruan biar dauz esku ta arpegija garbirik, soña biar besteko jantzi txukun ta apainduta, erakusten dabela begijetan, oinkadetan eta izate guztijan modutasun eta apaltasun berarizkoa. Au asijera onak eskatuten dabena da, ba andiki, aberats, nai osterantzeko baten aufera guazanian, garbi, txukun da apaltasun eta moduzkotasun andiz agertu biar bada, ¿zenbat zijo edo

efazo geijagogaz Jesukristo gure Jaunagana, izanik berau andiki guztijen andikija? Berangaitik, dongaro egiten dabe arako neskatiā jantzirik onenakaz eta bitxidunakaz dantzara doazanak eta Jauna artzera edozelako jantzi zirtziñakaz duazanak; dongaro egiten dabe sare mordo eta ofaztu bagako griñakaz, papar zabal, beso agiri, gona motzakaz uferatuten dirianak; eta bardiñ esan leike ofako gizon eta mutil jantzi baldar eta zikiñakaz datozeanagaitik.

Jauna artutera doazanak, arimiaren aldetik ardurarik andijena ipiñibiar dabe. Jesukristo gure Jaunak lenengo eskatuten deuzkuna da arimako garbitasuna, au da, oben astunik ez eukitia. Oben astunian dagoanak defigoñianautorkuntza zintzo eta damuzkuaren bidez jafi biar dau grazijan, Jaunaren adiskidetasunian; eta ez da asko Neure Jesukristo geure Jauna esatia, edo damu dot esatia. Begira ezpabere zer diñuan Pablo Apostolu Deunak: *probet autem seipsum homo, antequam de pane illo edat aut de calice bibat*: Jauna artu baño lenago begiratu begi gizonak bere arimia garbi daguan edo ez, ba asartuten bada obenagaz Jauna artuten, iruntziko dau bere galdumendija: *qui enim manducat et bibit indigne, judicium manducat et vivit*. Onezaz gañera, Jauna artutera doyanak alegiñdu biar dau pekatu edo oben txiki edo ariñ guztijetatik garbituteko, ez oben txikijak galaerazoten dabelako Jauna artzia, baña bai onera eta mesede andijaguak jarizteko. Oben txikijen parkamena jaretxi geinke, bai autorkuntzaren bidez, eta baita be dotriñako ikasbideak diñoazan bederatzi gauzen bidez.

Jauna artzera doyanak uferatu biar dau baita be ziñismen biziz, apaltasun andiz, eta uste edo konfijantza osoz. Eta ¿zetan dago ziñismena? Dago ziñistutian Jesukristo gure Jauna daguala ostijan eta bere zatirik txikijenian egiz eta benetan, zervan daguan lez, eta bertan daguala bere gorputza, odola, arimia eta Jaungoikotasuna, eta ziñiste onegaz gurtu Jaun altsua Ebangelijoko itxuak lez, esanaz: *Credo, Domine*: ziñistuten dot, Jauna, Elexa Ama Deunak onetzaz irakasten deuztan guztija, eta zeu zariana Sakramentu au gure maitasunez eta gure janari eta edaritzat egiñ dozuna eta bertan egiz eta benetan zagozana. ¿Zetan dago apaltasuna? Gogoratutian artzera guazan Jauna dala Jaungoiko altsua, zeru-lufen egilea eta jaubia, zeruak eurak laburdatorkiozana, gotzonak aspertu barik goralduten dabena abestiaz *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, eta gu ez gariala duiñ geure biotzetan artuteko; gauza onek gogoratuaz urtengo deuzku bafu-barutik arako Kafarnaungo efegetxuak ziñuana: *Domine non sum.....*